

Prof. Dr. Mustafa Kaymakçı yazdı: SÜT HAYVANCILIĞI NEDEN ZOR DURUMDA?

ATATÜRK İLKE VE DEVRİMLERİNİN SAVUNUCUSU, DERNEĞİMİZ DANIŞMANI, YMM, EKONOMİST-YAZAR MUSTAFA PAMUKOĞLU ARAMIZDAN AYRILDI

VİZYON BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

E-FATURA ve E-DEFTER

çözümlerini sunar

SAP, ORACLE, AXAPTA

EM Yönetim ve Danışmanlık
İşbirliği ile geliştirilmiştir.

i-GATE

efatura@vbt.com.tr

0-216-5776921

- Gelir İdaresi Başkanlığı sistemleri ile entegre çalışır.
- SAP, Oracle ve Microsoft'un ERP çözümleri ile entegre çalışır.
- Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayınlanan tebliğler, Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri ile uyumludur.

MEVZUAT:2011 YILI CİROLARI BELİRLENEN SINIRLARI AŞAN MÜKELLEFLERİN MUTLAK SURETLE - Elektronik fatura uygulamasına; 2013 takvim yılı (1/9/2013 tarihi itibariyle Gelir İdaresi Başkanlığı'na başvurulması gerekmektedir.)- Elektronik defter uygulamasına; ise 2014 takvim yılı (Elektronik defter yazılımlarını kendi geliştiren mükelleflerin 1/9/2014 tarihi itibariyle elektronik defter test süreçlerini başarı ile tamamlamış olmaları gerekmektedir.)

GvH BİLİŞİM
Axapta Çözüm Ortağı

Çözüm Ortaklığı talepleriniz için irtibat:
Ferhan SAYIN

vbt.com.tr

"Güvenli teknik çözümler"

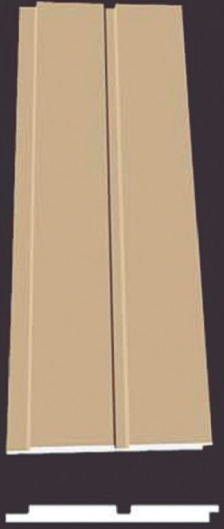
Endüstriyel tesislere ait ısı santralleri ve mekanik uygulamaları, tesis kurma, planlama, proje yapım etüd ve fizibilite konularında faaliyet gösteren **PETEK İNŞAAT**, 25 yıllık tecrübesi, uzman kadrosu ile teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek çalışmalarını sürdürecektir.

Demirciler Sitesi 9. Cadde No: 63 Zeytinburnu - İSTANBUL
Tel: +90 212 547 08 77 (pbx) Faks: +90 212 558 73 57
www.peteklimited.com.tr

PETEK İNŞAAT

SD 110
50 x 4 x 200 cm

SD 130
50 x 4 x 200 cm

SD 150
50 x 4 x 200 cm

SD 120
50 x 4 x 200 cm

SD 140
50 x 4 x 200 cm

SD 160
50 x 4 x 200 cm

DIŞ CEPHE KAPLAMALARI

Yapılarınızın en iyi, en güvenilir dostu:
Sırf moda diye, dış etkenler dayanıksız ve pahalı kaplamalar, binanızın genel dokusu ile bir bütünlük sağlamıyor ise paranızı sakoğa atmış olursunuz.

Peki nedir bu incelikler...

Ulaő Polistren'in dış cephe kaplama malzemeleri binalarınıza görsel mükemmeliőe ve dış etkenlere en dayanıklı malzeme olmasının yanısıra benzer ürünlere göre daha ekonomiktir.

**Prof. Dr. Mustafa Kaymakçı yazdı:
SÜT HAYVANCILIĞI
NEDEN ZOR DURUMDA?**

Yıl: 21 Sayı: 126 KASIM 2020
E-dergimiz ayda bir yayımlanmaktadır.

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞ ADAMLARI
DERNEĞİ ADINA SAHİBİ:
Cengiz AYDIN

Genel Yayın Yönetmeni

Şenol ÇARIK

Görsel Yönetmen

Burak BIÇAK

Bildiren Yönetim Yeri:

USİAD Genel Merkez:

Gürsel Mah. 28 Nisan Caddesi

Evim İş Merkezi No: 19 D: 36 Kağıthane-İstanbul

Tel: (0212) 217 36 48

Faks: (0212) 217 36 50

e-posta: iletisim@usiad.net

[bilgi@usiad.net](mailto: bilgi@usiad.net)

www.usiad.net

Danışma Kurulu: (Alfabetik Sırayla)

Doç. Dr. Barış Doster

Prof. Dr. Emin Gürses

Prof. Dr. Eren Omay

Prof. Dr. Erol Manisalı

Prof. Dr. Gülten Kazgan

Şefik Soyuyüce

Prof. Dr. Şükrü Şina Gürel

Prof. Dr. İ. Reşat Özkan

Dr. Necip Hablemitoğlu

Cevdet İnci

Onursal Başkan

Kemal Özden

Mete Akyol

Kazım Arslan

Emin Nedim Gülkaç

Murteza Çelikel

USİAD Denizli Şube:

Saltak Cad. No: 29 K: 6

Tel-Faks: (0258) 264 27 28

USİAD İzmir Girişim Kurulu:

5709 Sk. No: 37 Karabağlar

Tel ve Faks: (0232) 253 1008

E-posta: tbayir@as-el.com.tr

Dergimize gönderilecek yazılar e-posta ile iki sayfayı geçmeyecek şekilde gönderilmelidir. Yazılardan yazarlar, reklamlardan firmalar sorumludur. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

8

**DEĞERLİ ATATÜRKÇÜ, DERNEĞİMİZ DANIŞMANI,
YMM, EKONOMİST-YAZAR MUSTAFA PAMU-
KOĞLU ARAMIZDAN AYRILDI**

9

MAKALE

**ÇETİN ÜNSALAN
BEKLENTİLER NE ANLATI-
YOR?**

10

MAKALE

**Dr. Mahfi EĞİLMEZ
GEÇMİŞTEN DİJİTAL GELECEĞE**

18

HABER

**TÜRKİYE İHRACATÇILAR MEC-
LİSİ BAŞKANI GÜLLE:
“2021 TÜRKİYE’NİN İHRACAT
YILI OLACAK”**

21

HABER

**TÜRKİYE YAPAY ZEKA HAFTASI
SONA ERDİ**

23

MAKALE

**Prof. Dr. İbrahim ORTAŞ
ÇÖLLEŞMEYE DOĞU EVRİLEN
ANADOLU’DA,**

27

MAKALE

**Prof. Dr. Cihan DURA
BUGÜNÜN GELİŞMİŞ ÜLKELERİ
NASIL KALKINDI-2**

**Prof. Dr. Mustafa KAYMAKÇI
SÜT HAYVANCILIĞI NEDEN ZOR DURUMDA?**

Kendi malını kullan

Kendi ülkeni zengin et

Biz ithal mallar kullandıkça, bize mal satan ülkenin üretimi, kalitesi, verimi ve kârı artıyor; kendi üretimimiz ise düşüyor. Onlar, bizim paralarımızla kendi insanlarına daha iyi sağlık ve eğitim hizmeti, daha bakımlı kentler, daha konforlu bir yaşam sağlıyor. Bizim ülkemizde üretimin ve kazancın azalması ise, yaşam koşullarımızın her gün daha da kötüye gitmesi demektir.

USİAD

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

H. Atatürk

1881-1938

MUSTAFA PAMUKOĞLU ARAMIZDAN AYRILDI

Atatürk ilke ve devrimlerinin yılmaz savunucusu, Cumhuriyet sevdalısı, derneğimiz USİAD'ın danışmanlarından, Bildiren dergimizin yazarı, Yeminli Mali Müşavir, ekonomist-yazar Mustafa Pamukoğlu

11 Ekim'de geçirdiği kalp krizi nedeniyle vefat etti.

Pamukoğlu, 12 Ekim tarihinde İstanbul Karacaahmet Şakirin Camii'nde kılınan cenaze namazı sonrası Karacaahmet Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Acımız büyüktür. Ailesi, yakınları ve sevenlerine sabır dileriz. Başımız sağolsun, ışıklarda uyusun...

ÇETİN ÜNSALAN BEKLENTİLER NE ANLATIYOR

İmalat Sanayi Satın Alma Yöneticileri Endeksi açıklandı. Oranlara bakarsanız düşüş var. Ekonomi yönetimini dinlerseniz de 50 baz puanının üzerindeki değeriyle güçlü bir büyümenin göstergesi sayılıyor.

Uzun uzun bu polemiji size anlatacak değilim. Çünkü PMI sadece bir örnek. Bir başka misal tüketici güven endeksi... İçinden işsizlik öngörüsünü çıkartıp 20 puan yukarı fırlatabiliyorsunuz. Böylece sıfır noktasının altında kalsa bile ortaya güven artışı çıkabiliyor.

Enflasyon öngörüsünden gerçekleştirmesine, işsizlikten dövizdeki duruma, borsadan tarımdaki üretici fiyatları endeksine kadar hangi birini sayayım? Her biri açıklandığında televizyonların karşısına geçip, bunu yorumlayan insanlara şahit oluyorsunuz.

Elbette iyi (!) bir veriye de hemen üzerinden başarı söylemleri sıralayan ya da sosyal medyadan mesaj yayınlayan Bakanlar... Şunun altını çizmek isterim ki, yanlış anlaşılmasın. Bir ekonomide gerek beklenti, gerekse de gerçekleşme rakamları önemlidir.

Fakat, kritik soru şu: Ne zaman?

Bunlar, gerçek durumla ilişkisi kopmamış, sahayı bilen insanlar yorumladığı vakit anlam kazanır. Gerçeği yok sayarak ya da haberdar olmak için onlarla konuşmaktan vazgeçerek, plazalarda ya da korumalı ortamlarda konuşanların analiz yapması mümkün müdür?

Türkiye’de yapılan tam da bu olduğuna göre mümkündür ama anlamlı değildir. Her veri açıklandığında bilhassa ekonomi kanallarına bağlanıp, sahayla ilgisini yitirmiş, çerçevesi resmi uçak ya da yaşadığı borsa binaları olan insanların, bunun üzerinden ekonomiyi yorumlaması sadece gülünç.

Beklentilerin ne anlattığını koca koca laflarla yorumlayan, yorumlarken Ankara’yı kızdırmamak için bilse de bilmese de yorumlarını şekillendiren insanların, bu haliyle toplumun fikir öncüleri olduğunu kabul etmek ne kadar olası?

Selam verip bir esnafa, KOBİ’ye girip çayını içmemiş, çalışanlarla ilişkisini fiziki değil, sosyal mesafede bile tutmakta sakınca görmemiş, hatta onları biraz hakir gören, işsize ‘neden’ diye sormadan suçunda arayan, borçluya niçin borçlandığı konusunu sorup, derdini dinlemeyen, kısaca sahadan tamamen kopmuş ve ekonomiyi salt rakamlar üzerinden görüp, onu da bir iç hesapla yorumlayan insanlar ortaya dolmuştu.

Daha garip olan ise, yanılmalarına rağmen halka dönüp ‘aslında gerçek senin yaşadığın gibi değil’ masalını anlatıyorlar. Beklentiler ne anlatıyor?

Peki, hiç dinlediniz mi; siftah ya-

pamayan esnaf, iş bulamayan genç, tarlasında ürünü para etmeyen çiftçi, ücretsiz izne yollanan işçi, ayakta durmak için kıpırdamasına izin verilmeyen ama vergiden prime her türlü ödemesini yapması istenen iş insanı ne anlatıyor?

Sayfalara taşınan başarı hikayeleri kıymetlidir. Fakat ekonominin gerçeği bunlardan ibaret değildir. O başarı hikayelerini birilerine ilham versin diye aktarmak yerine, başaramayanlar başarısızlık duygusu yaşasın diye kaleme alanlar; portföylerini yönettikleri müşteriyi ürkütmemek için gerçekleri saptıranlar, iktidardan korktukları için mikrofon açıkken başka, kapalıyken başka konuşanlar ya gerçekleri söyleyin ya da söyleyemiyorsanız bari gerçekleri saptırmayın.

Beklentiler ne anlatıyor? Sokaktaki insanın ne anlattığını dinlemeden, onu anlamaya çalışmadan, bu sağırlar tiyatrosunun içinde üç maymunu oynayıp, koltuklarınızı ısıtacağınıza hiç olmazsa insanların dertlerini yok sayan tavrınızdan vazgeçin.

Çünkü, işçisinden patronuna, esnafından memuruna, çiftçisinden işsizine kadar insanlar ayakta kalma mücadelesi verirken, onları yok sayarak okumaya çalıştığınız veriler ve beklentiler sadece yalan söylüyor. Üstelik kimseye faydası olmayan yalanlar.

cetinunsalan@yahoo.com

DR. MAHFİ EĞİLMEZ

GEÇMİŞTEN DİJİTAL GELECEĞE

İnsanlık tarihine birçok devrim, değişim, dönüşüm ve paradigma değişimi damgasını vurmuştur. Bunlardan ilki 12 bin yıl öncesine tarihlenen **tarım devrimidir**[i]. O tarihe kadar yiyecek devşirerek, hayvanları avlayarak yalnızca bir tüketici olarak yaşamını sürdüren insan, sonrasında bazı bitkileri ehlileştirerek ve hayvanları evcilleştirerek toprağa yerleşerek tarım ve hayvancılığa başladı. Böylece üreticiliğe geçiş yapmış oldu. Bu büyük bir devrim olarak kabul ediliyor. Çünkü bu tarihten sonra insan, başka faaliyetlere ayıracak kadar artı zaman elde etti. Bu artı zaman onun düşünmeye, araştırmaya, sanata zaman ayırmasına ve sürekli ilerlemesine imkân sağladı.

Arada kentleşme, uluslararası ticaretin yaygınlaşması gibi birçok devrim ya da dönüşüm olsa da ikinci büyük devrim **sanayi devrimidir**. James Watt'ın geliştirdiği buhar makinesinin[ii] 1700'lerin son bölümünde dokuma tezgâhlarında kullanılması ve üretim süre-

cinde çeşitli aşamaları tamamlayacak biçimde birbiriyle bütünleşmiş bir düzene geçilmesiyle sanayi devrimi başlamış oldu. Tekstil sanayiinde başlayan bu değişim başta kimya sanayii olmak üzere diğer sanayi dallarına hızla yayıldı.

Sanayi devrimi sonrasında yine birçok değişim dönüşüm ve hatta devrim yaşandı. **Finans devrimi** bunların belki de en önemlilerinden birisidir. Bankaların kaydi para yaratarak ekonomiye verdiği kredilerle ekonomik büyüme hızlandı, talep artışı yaşandı[iii]. Bütün bunlar yeni buluşlara yol açtı.

20'nci yüzyılın son çeyreğinde Sovyet sisteminin çöküşüyle birlikte dünyada büyük bir değişim daha yaşandı. Bu değişim aslında kapitalist sistemin dünyaya yaygınlaştırılmasından pek de farklı olmayan **küreselleşme olgusudur**. Farklı çerçevede, farklı görünümde olsalar da sistemden mutlu olmadıklarını dile getirselerde bugün dünyanın neredeyse

tamamı kapitalist sistemin içinde yaşıyor[iv]. Küreselleşme, sermayeye erişimi, teknolojiye erişimi kolaylaştırdı. Buna karşılık çevrenin korunmasına katkıda bulunmak bir yana çevrenin bozulmasını hızlandırdı.

Yirmi birinci yüzyılda bir başka devrimin eşliğinde bulunuyoruz: **Dijitalleşme**[v]. Dijitalleşme arttıkça süreçler daha sistematik bir şekilde ele alınabiliyor, iyileştirilebiliyor ve değerlere ulaşım yönlendirmek çok kolaylaşıyor. Bu devrim çoktan başladı aslında ve artan bir hızla devam ediyor. Covid-19 salgını bu devrimin hızlanmasına katkıda bulundu. Birçok konu, salgınla dijital alana taşındı. Bunun en tipik iki örneğinden birisi e-ticaret. Salgın süresinde e-ticaret hem çok ilgi çekti hem de ciddi bir hizmet gördü. Bir başka gelişim eğitim alanında ortaya çıktı. Eğitim faaliyeti evlere taşındı. Çalışanların çoğu da salgın süresinde evinden bağlanarak işlerini yürütmeye devam etti. Önümüzdeki dönemde bu eğilim artarak devam edecek. Hiç kuşkusuz bu gelişim birçok mesleğin de yeni bir çerçeveye dönüşmesine yol açacak. Önümüzdeki dönemin belki de en büyük etkisi eğitim alanında görülecek. Eğitim düzeyini ve kalitesini yükseltebilen kurumlara ilgi artacak. Yeni dönemin gereklerine uygun yetişmeyen insanlar büyük olasılıkla aldıkları eğitim düzeyinin çok altındaki ücretlere rıza göstermek zorunda kalacaklar.

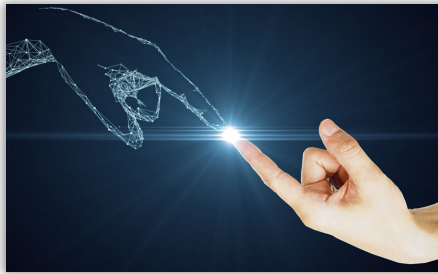
Böyle bir ortamın yeni buluşlara çok açık olduğunu tahmin edebiliyoruz. Ne var ki bu ortamda buluş yapabilmek ancak buna uygun eğitimi almakla mümkün. Türkiye’de okullarda ‘kodlama’ dersi konulmuş olması oldukça iyi bir adım. Buna karşılık bu adım tek başına kesinlikle yeterli değil. Okullarımızın bilime yönelik olarak yeniden yapılandırılması şart. Eğer dijitalleşen dünyaya yeni buluşlarla katkı yapmaya yönelmek istiyorsak ilkokuldan başlayarak çocuklarımızı düşünmeye, soru sor-

maya, sorgulamaya, analiz yapmaya ve düşüncelerini uygarcı tartışmaya yönelecek şekilde eğitmemiz şart.

Hiç kuşkusuz bütün bunları yapabilmek için yetersiz görü-

nen dijital altyapıya yatırım yapmamız gerekiyor. Altyapı yetersizliği eğitim konusu dijital aşamaya geldiğinde acı bir biçimde karşımıza çıktı. Altyapı sorunu iki yönlü: İlki sistemi taşıyacak olan altyapı, ikincisi sisteme ulaşımı sağlayacak

olan araçlar. Eğitim alanında yaşadığımız deneyim bu ikisinin de yetersiz kaldığını acı biçimde gösterdi. İleriki yıllarda talep artışıyla bu alanlardaki eksiklerimiz daha da artacak. Eğer geleceğin dünyasında açıkta kalmak istemiyorsak gereksiz altyapı yatırımları yerine hiç zaman yitirmeden dijital altyapıyı geliştirmeye ve bu sisteme ulaşamayan insanlarımızı gerekli araçları en kolay yoldan sağlamaya girişmeli-

yiz.

Yaşam değişir, insanlar da değişir. Eğer yaşam değiştiği halde insanlar değişmiyorsa orada gelişme sağlanamaz. Türkiye, bugüne kadar değişime gösterdiği dirençle inanılmayacak kadar zaman yitirdi. Eğer böyle devam edersek önümüzdeki dönemde çok daha büyük sıkıntılar çekeceğimize açıktır.

[i] Göbeklitepe’yle birlikte tarih daha eskiye çekiliyor.

[ii] Buhar makinesini icat eden Thomas Newcomen’dir (1712.)

[iii] Kaydi para, bankaların mevduatı krediye, krediyi mevduata ve tekrar krediye dönüştürmeler sonucu piyasadajı nakit paradan kat kat daha fazla para kullanımına yol açan bir yöntemdir.

[iv] Çoğu ülke kapitalizmi bir ahbap çavuş kapitalizmi olarak yaşıyor.

[v] Dijitalleşme; ulaşılabilir bilgilerin herhangi bir bilgisayar tarafından okunabilecek şekilde dijital ortama aktarılması sürecinin adı.

PROF. DR. MUSTAFA KAYMAKÇI

SÜT HAYVANCILIĞI NEDEN ZOR DURUMDA?

Türkiye’de, sanayi ve hizmet sektörlerinde olduğu üzere 1980’li yıllardan itibaren tarımda da neo-liberal politikalar uygulanıyordu.

Bu bağlamda, aile işgücü temelli küçük ve orta ölçekli işletmeler yerine endüstriyel tarımsal işletmeler öne çıkarıldı ve desteklendi.

Neo-liberal politikalar sonucu Türkiye’de tarımsal üretim ve gıdada neler oldu?

Endüstriyel tarımla birlikte ekoloji tahrip oldu, toprak ve su kirlendi.

Bitkisel üretim ile hayvan yetiştiriciliği birbirinden koparıldı.

Tarımsal üretim, nüfus artışına koşut olarak artmadı, bu nedenle tarım ürünlerinde ithalatçı bir ülke durumuna getirildi.

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin bir kesimi para kazanamadığı için tarımı bıraktı, tarımsal üre-

timden ciddi kopuşlar oldu.

Bu sürecin bir çıktısı olarak tarımsal ürünlerdeki besin değerleri düştü.

Ve gıdalar aynı zamanda soframızdaki zehirli kimyasallara dönüştü. Büyük çoğunluk zehirli

gıdaları tüketirken sağlıklı gıdaya erişim çok küçük bir azınlığın tekeline geçti, bir başka deyişle sınıfsal ayırım sağlıklı gıdaya erişimde de başat oldu.

Neo-liberal Politikalar, Süt hayvancılığına Nasıl Yansıdı?

Geçmişte, süt hayvanı yetiştiriciliğinde aile işgücü temelli küçük ve orta ölçekli tarım işletmeler lehine girdi ve fiyat düzenleyici, örneğin Et-Balık Kurumu, Şeker Fabrikaları, Süt Endüstrisi Kurumu ve Zirai Donatım Kurumu gibi Tarımsal Kitler vardı. Bu kurumlar, yetiştiricilere kimi olanaklar sağlarken, zımnen sözleşmeli üretim modelleri, teknik danışmanlık ve malzeme yardımı gibi desteklerle de üreticiyi koruyorlardı.

Kamucu politikalar yerine liberal ekonomiye geçişle birlikte bu tip kurum ve politikaların ekonomiye getirdiği yükler, sermaye yanlısı akademisyenlerce abartılarak ön plana çıkarıldı, üreticiyi koruyan ve piyasayı düzenleyen kurumlar özelleştirildi.

Özal’la başlatılan süreçte hükümetler bu kurumları özelleştirirken üretimi planlayıcı ve hayvancılık sektörünü eğitici ve yönlendirici hiçbir adım da atılmadı.

Zaman zaman atılan iyi niyetli adımlar da farklı nedenlerle istenilen sonucu vermedi.

Üretimin az olduğu yıllarda ürün fiyatı pazarlarda artmasına karşın üreticinin eline geçen para az olduğundan mağduriyetleri katlanarak devam etti, ürün fiyatları arttığı için tüketici de bu işten karlı çıkmadı.

Üretimin arttığı yıllarda ise tüketici görece mutlu olsa da, ürünlerini çok düşük fiyatla satmak zorunda kalan hatta satamayan yetiştirici yine zarar etti.

Özelleştirilen Kitlerin yanın-
da elde kalan kimi kurumlar
da, piyasada belirleyici rol al-
madıkları/ alamadıkları için
üreticiler; serbest piyasanın
vahşi koşulları, bu bağlamda
oligopol firmalarla karşı karşı-
ya kaldılar.

Bir başka deyişle örgütsüz
süt hayvanı yetiştiricisi, örgüt-
lenmiş sanayici, ilaççı ve yem-
ci gibi kesimler karşısında pa-
zarlık gücü açısından sahipsiz
bir duruma geldi.

Yetiştiricinin cebine giren
çiğ süt bedeli, neredeyse bir
yıla varan sürede çakıldı kal-
dı, 2.30 TL'yi aşmadı, ancak
peynir ve tereyağ gibi süt
ürünlerinde fiyat artışları tavan
yaptı.

**Bir karikatür sanatçısı,
süt hayvanı yetiştiricisinin
durumunu, binlerce yazıdan
daha iyi yansıtmış.**

Geçtiğimiz günlerde
“Türkiye Damızlık Sığır Ye-
tiştiricileri Merkez Birliği”nin
bir yayınında süt hayvanı ye-
tiştiricisinin durumunu yansı-
tan bir karikatür gördüm.
(Bakınız: www.dsyb.org.tr/
hayvancılığın yeniden inşası=

**Karikatürde ineğini ter
içinde sağan bir çiftçi var.
O'nun üstüne yem ve ilaç
satan adamlar binmiş. Sıra-
sıyla da yemcinin ve ilaççı-
nın sırtına da sanayici, ban-
kacı, ithalatçı ve de vergi
memuru binmiş durumda.
En altta kalan çiftçinin der-
manı kalmamış.**

Bu birbirini izleyen sömürü-
ye, hayvansal üretimde en
önemli girdilerden biri olan
yem girdisinden; örneğin me-
las ve şeker pancarı posası-
nın durumuna bakalım.

Şehirlerde yaşayanlar yete-
rince bilmeyenler olabilir. Me-
las ve şeker pancarı posası,
hayvan beslemede önemli
yem kaynağıdır ve bunları
şeker ve diğer ürünlerin yanın-

da şeker fabrikaları üretir.

Bu fabrikaların hemen he-
men çoğunun özelleştirilme-
siyle melas ve posanın fiyatla-
rında önemli artışlar olmuştur.

Özelleştirme öncesi piyasa-
da tonu 480 TL olan melas,
özelleştirme sonrası fiyatıyla
birlikte 4.500 TL (Eylül
2020)'den pazarlanmaktadır,
posanın tonu ise 160 TL'den
320 TL'ye yükselmiştir.

Saman, yem bitkileri, süt
yemi, veteriner ilacı, elektrik
ve su gibi diğer girdilerdeki
fiyat artışlarına hiç değinme-
dim. Sadece melas ve posa-
dan örnek verdim.

“Süt hayvancılığı neden zor
durumda?” sorusuna verilen
cevap bu kadar açık değil mi?

mustafa.kaymakci68@gmail.com

ODALARDAN ORTAK 'DÜNYA GIDA GÜNÜ' AÇIKLAMASI: "GIDA EGEMENLİĞİMİZ İÇİN ÜRETİM EKONOMİSİNE GEÇİLMELİ, KAMUCU TARIM VE GIDA POLİTİKALARI UYGULANMALIDIR"

Gıda Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar Üzümcü, Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Baki Remzi Suiçmez ve Kimya Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ali Uğurlu 16 Ekim Dünya Gıda Günü'nde ortak yazılı bir açıklama yaparak; "Gıda egemenliğimiz için üretim ekonomisine geçilmeli, kamucu tarım ve gıda politikaları uygulanmalıdır" mesajı verdiler. Açıklamada şu ifadeler yer aldı:

"Büyütelim, Besleyelim; Hep Birlikte Sürdürelim"

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), kuruluş tarihi olan 16 Ekim gününü, her yıl belirlenen farklı bir tema çerçevesinde "Dünya Gıda Günü" olarak kutlamakta, yapılan etkinliklerle gıda üretimi, tüketimi ve gıda güvencesine ilişkin konular gündeme taşınarak küresel anlamda büyük önem arz eden gıda ve tarım politikalarına dikkat çe-

kilmeye çalışılmaktadır.

FAO'nun kuruluşunun 75. yıldönümünün de kutlanacağı bu yılki Dünya Gıda Günü teması, "Büyütelim, Besleyelim; Hep Birlikte Sürdürelim" olarak belirlenmiştir. Geçmişten günümüze belirlenen temalar çerçevesinde dünya ölçeğinde henüz ciddi bir başarıdan söz etmek mümkün değildir.

TMMOB ve Odalarımız; her yıl 16 Ekim'de gıda gününü kutlamaktan öte; ülkemizde ve dünyadaki egemen kapitalist sistemin neoliberal politikaların yarattığı açlık, yokluk ve yoksulluğu deşifre etmenin yanında; insan, emek ve çevre odaklı üretim modelleri ile adil ve eşit tüketim biçimleri için öneriler geliştirerek, toplumsal sorumluluklarını yerine getirmektedir. 2020 yılı TMMOB Dünya Gıda Günü Etkinliği düzenleyicisi Gıda, Kimya ve Ziraat Mühendisleri Odaları olarak bizler; bu yılın temasını "Pandemi Sürecinde Gıda ve Tarım Po-

litikaları" şeklinde belirleyerek, bu ciddi konuyu ülkemizde gündem yapmak, yaşanan sorunların nedenlerinin ve kalıcı çözüm önerilerinin kamuoyunda tartışılmasını istedik.

Bugünlerde dünya ölçeğinde ve ülkemizde yaşanan Koronavirüs salgını (Covid-19), insanların sağlık hakkı kadar, yeterli ve dengeli beslenme ile bağışıklık sisteminin güçlenerek sağlıklı yaşayabilmesi için temiz su ile yeterli ve sağlıklı gıdaya erişiminin gerekliliğini bir kez daha göstermiştir. Salgın döneminde en fazla gündeme gelen kavramlar gıda egemenliği, gıda güvencesi ve gıda güvenliği olmuştur. Gıdanın bulunabilirliği, gıdaya ulaşılabilirlik, gıdanın kalitesi ve güvenliğini kapsayan "gıda güvencesi"; herkesin yeterli, güvenli ve sağlıklı gıdaya kolayca ve sürdürülebilir bir şekilde ulaşma hakkıdır. Kamu sağlığının korunabilmesi adına zorunlu olan "gıda güvenliği"; erişilen gıdanın fiziksel, kimyasal ve biyolojik her türlü zararlanmalardan uzak, sağlıklı ve vücuda yararlı olma halidir. "Gıda egemenliği" ise; halkların ekolojik ve sürdürülebilir yöntemlerle üretilen, sağlıklı, kültürel olarak uygun gıdalara sahip olma ve kendi gıda, tarım sistemlerini ve tarım politikalarını belirleyebilme hakkına sahip olmalarıdır.

Pandemi sürecinden bağımsız olarak yaşamakta olduğumuz iklim değişikliği, su kaynaklarının kirlenmesi, ormanların, sulak alanların ve ekosistemlerin tahrip edilmesi, tarım alanları ve meraların amaç dışı kullanılması, yoğun girdi kullanımına dayalı endüstriyel tarım, artan nüfus gibi sorunlar yakın gelecekte su krizine, toprak kıtlığına ve dolayısıyla gıda krizine neden olacaktır. Pandemi süreci, yaşanan sorunları daha da artırmış ve yaşanan krizleri derinleştirmiştir.

Dünyada ve de ülkemizde gıda ve tarımda yaşanan sorunların temel nedeni, sermayenin çıkarlarını insanlığın ortak çıkarlarının üstünde gören küresel kapitalist sistem, tarım ve gıda üretimi ile tedarikindeki tekelleşmedir. Bugün itibarıyla, hemen her alanda olduğu gibi gıda ve tarım alanında da sayısı onu geçmeyen çok uluslu şirketler dünya piyasasına hâkim durumdadır. Yaşanan sorunlar bölgesel değil tüm dünyayı ilgilendiren sorunlardır ve çözümlü için tüm ülkeler birlikte hareket etmek zorundadır.

Pandemi süreci tüm dünyada yeterli gıdayı üretmenin ve güvenli gıdaya ulaşmanın önemini daha da artırmıştır. Korona virüs salgını küresel düzeyde uygulanan tarım ve gıda politikalarının değişmemesi halinde dünyada bir gıda kıtlığı ve

gıda krizi yaşanacağını açıkça göstermiştir. Covid-19 salgını sürecinde gıda ihracatındaki kısıtlamalardan dolayı tedarik zincirinin bozulması nedeniyle, başta en yoksul ve kırılgan ülkeler olmak üzere, tarımda dışa bağımlı hale gelmiş ülkelerde gıda güvensizliği tehdidiyle karşı karşıya kalınmasıdır. FAO'nun da içinde yer aldığı Küresel Gıda Krizleri Ağı'nın açıkladığı 2020 yılı raporunda; 55 ülkede 135 milyon kişinin gıda güvencesi açısından kriz düzeyinde ya da daha kötü durumda olduğu, Covid-19 salgınının da etkisiyle daha ciddi sıkıntılar yaşanabileceğini, Koronavirüs salgınının gıda ticareti ve piyasalar üzerindeki etkilerinin hafifletilmesine ilişkin olarak ülkelerin gıda tedarigi, küresel gıda ticareti ve gıda güvenliği üzerine ayrıca özen göstermeleri gerektiği vurgulanmıştır. Umarız geline bu noktada, dışa bağımlı olmayan sürdürülebilir tarım ve gıda üretimi ile ülkelerin gıda egemenliğinin önemi bir kez daha anlaşılmıştır.

“Tarımsal Üretimde Yaşanan Yapısal Sorunlara Kalıcı Çözümler Bulunmalı”

Gıda güvencesinin sağlanamadığı bir dünyada, adil ve demokratik bir düzen içinde yaşayabilmek hayal olacaktır. Bugün dünyada 800 milyonun üzerinde insan yani her 9 kişiden biri yatağa aç girmektedir. Ülkemizde ise insanların %22'si yeterli gıdaya ulaşamamakta %8,5'u ise açlık sınırında yaşamaktadır. İnsanlık için

kâbus olan bu yokluğu ve yoksulluğu yenmek için sorumluluk almak hepimizin ortak toplumsal görevidir. Unutulmamalıdır ki, dünya üzerinde üretilen tarım ve gıda ürünleri 7,5 milyar geçmeyen dünya nüfusunu beslemeye yetecek miktardadır. Eğer dünyada açlık varsa bu yetersiz bitkisel ve hayvansal ürünler ve gıda arzından değil, adil olmayan gelir ve gıda dağılımından kaynaklanmaktadır.

Yaşanan küresel salgın, dünya genelinde kamunun rolünün, özel sektöre bağlı serbest piyasa ekonomisinin, küresel ticaret kurallarının ve uluslararası ilişkilerin yeniden sorgulanmasına yol açmıştır. Pandemi yasakları nedeniyle mevsimlik işçi temininde ve gıdaya erişimde yaşanan ciddi aksaklıkların salgından daha tehlikeli sonuçlar doğurabilecek olması tüm ülkelerin tarım politikalarını yeniden gözden geçirmelerini zorunlu kılmıştır. Pandemi sürecinde ülkeler kendi üretimlerini ve stoklarını artırmaya çalışmakta, sınırlarını kapatmakta, ihracat yasakları koymakta, dış ticaret hacmi daralmakta, korumacılık önlemleri artmaktadır. Ülkemizde ise söylem dışında maalesef yerli üretimi ve üreticiyi korumaya yönelik somut politikalar uygulamaya konulmamaktadır.

Ülkemiz açısından yakın gelecekte yaşanacak en önemli sorun alanlarında biri, şu an yaşanan ekonomik krizin tarım ve gıda üretimine yapacağı olumsuz etkiler olacaktır. Ülkemizin tarımsal üretiminde yaşanan yapısal sorunlara kalıcı çözümler bulunmadan, Covid 19 salgınıyla beraber bunlara her geçen gün yenilerinin eklenmesi, sorunları dışalımçı politikalarla çözmeye yönelik kolaycı yaklaşımların hız kesmeden devam etmesi, gübre, mazot, tohum, zirai ilaç ve yem gibi dışarıya bağımlı temel girdi fiyatlarının artan döviz fiyatlarıyla daha da pahalılaşması, çiftçinin öz sermaye sorununu çözmeden yüksek faizli ve kısa vadeli kredi uygulamalarına devam edilmesi, uzun vadeli yeterli destekler yerine kısa vadeli ve geç ödenen yetersiz destekler nedeniyle çiftçimizin önünü görememesi gibi haklı gerekçelerle ile kâr elde edemeyen çiftçilerimizin üretmekten vazgeçmesi ve üretim alanını terk etmesi, örgütlü mücadelenin yaygınlaşmaması nedeniyle üretkenlerin çok uluslu şirketler ve büyük market zincirleri ile yapılan güvencesiz 'sözleşmeli üretim' modeliyle sömürülmesi ülkemizin yaşanan gerçekleridir. Tarım alanlarının, tarımsal üretimin, çiftçi sayısının, kırsal alan nüfusunun sürekli düştüğü bu süreçte, en büyük pay aracılar ve sözleşmeli tarımla çiftçiyi taşıronu olarak kul-

lanan büyük şirketler, market zincirleri ile ithalatçı firmalara gitmektedir. Gıda enflasyonu kavramıyla yaratılan algı yönetimi sürecinde tarımsal girdi fiyatları enflasyonun üstünde, tarımsal ürünlerin tarladaki fiyatı enflasyonun altında, marketteki fiyatı ise enflasyonun üstünde kalmakta, üreten çiftçi para kazanamamakta, tüketiciler ise pahalı gıda tüketmektedir. Bu durum, ülkemizi önümüzdeki süreçte ciddi anlamda gıda güvencesi ve gıda tedariki sorunuyla karşı karşıya getirecektir.

Başta özveri ile görev yapan sağlık sektörü ve diğer acil hizmetler olmak üzere salgın, afetler ve olağan dışı durumlarda toplumun temel ihtiyaçlarını karşılamak adına çalışması gereken sektörlerden biri de gıda sektörüdür. Gıda sektörü emekçileri kısıtlamalara rağmen üretime devam etmek zorunda kalan bir alanın çalışanlarıdır. Bu dönemde temel ihtiyaç kategorisinde yer alan gıdanın 'güvenilir gıda' zincirinde arzını sürdürebilmek ve sektör çalışanlarının sağlığının güvencesini sağlamak toplumsal bir görevdir.

"Her Koşulda Üretmeye Devam Etmek, Üretimi ve Üretenleri Desteklemek Zorundayız"

Son yıllarda gıda güvenliği alanındaki dikkat çekici gelişmelere rağmen, gıda kaynaklı hastalıkların küresel boyutu hala kabul edilemez düzeydedir. Dünya'da her yıl yaklaşık 600 milyon kişi -ki bu her on kişiden birine denk gelmektedir- hijyenik olmayan gıdaları tükettikten sonra hastalanmakta ve bu grup içerisinde 420.000'i yaşamını yitirmektedir. Sadece bu

rakam, gıda güvenliğinin yaşamımızın ne kadar değerli bir parçasını oluşturduğunu daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Güvenilir gıda, yalnızca daha iyi sağlık ve gıda güvenliği için değil, aynı zamanda geçim kaynakları, ekonomik gelişme, ticaret ve her ülkenin uluslararası itibarı için giderek daha çok önem taşımaya başlamıştır.

Çağımız hastalığı olan aşırı ve lüks tüketim alışkanlığı, gıdaya adil ulaşmanın önündeki en büyük engellerden biri olup, bu alışkanlık gıdada israfı da beraberinde getirmektedir. Yılda yaklaşık 1,3 milyar ton gıda çöpe giderek heba olurken, sadece bu tüketilmeyen ya da tüketilemeyen ve çöp olarak son bulan üretim fazlasıyla bile açlık çeken 821 milyon insanı doyurabilmek mümkündür. Gıda kaybı ve israfının ülke ekonomilerindeki büyük yükü pandemi sürecinde artmış ve gıdaya erişim imkanını daha da kısıtlamıştır.

Bir zamanlar kendi kendisine yeten ülke olarak övündüğümüz ülkemiz, gıda ve tarım alanında büyük oranda dışa bağımlı hale gelmiştir. Özellikle 1980'li yıllardan sonra uygulanan dış odaklara bağımlı, desteklerin kaldırılması ve azaltılmasına, dışalım, özelleştirmelere dayalı tarım politikalarının ülkemizde kronikleşen tarım ve gıda sektörü sorunlarını günümüzde de çözemediği ortadadır. Bu olumsuz gidişe dur demek zorundayız. Her koşulda üretmeye devam etmek, üretimi ve üretkenleri desteklemek zorundayız.

Ülkemizde derinleşerek yaşanan ekonomi, sağlık ve gıda krizinden kurtulabilmek için ithalat kolaycılığına dayalı neoliberal ekonomi politikaları yerine üretim ekonomisini, sermayenin öncelikleri yerine kamusal çıkarları, kamu harcamalarında lüks ve savurganlığa dayalı yönetim anlayışı yerine tasarrufları, gündelik politikalar yerine planlı kalkınmayı önceleyen 'Kamucu Tarım ve Gıda Politikaları' ivedilikle yaşama geçirilmelidir.

Öncelikle gıda egemenliği, gıda güvenliği ve gıda güvencesi ülkemiz gündemindeki yerini almalı, parçacı bölgesel projeler yerine ülke düzeyinde "Tarımsal Üretim Seferberliği" ilan edilmelidir. Tarımsal kamu yönetimi güçlendirilmeli, tarım ve gıda sektörü tümüyle özel sektörün inisiyatifine bırakılmamalı, üretici ve tüketicilerin üretim, ürün işleme, ürün satış, satın alma ve eğitim konularında güçlenmesi için kooperatifleşmesi desteklenmelidir. Tarım sektörüne yönelik kısa, orta ve uzun vadeli tarımda yapısal sorunları gideren planlamalar yapılmalı, büyük ovalar dahil verimli tarım arazilerimizi koruyacak şekilde ülke düzeyinde "Arazi Kullanım Planlaması" yaşama geçirilmelidir. Kendimize yeter üretim için korunan ve sulanan tarım arazilerimizde üretim miktarı artışı, ürün çeşitliliği, üretim sürekliliğini sağlayacak ve Tarım Kanunu'na göre belirlenen zamanında ödenecek somut desteklerle yönlendirilecek "Tarımsal Üretim Planlaması"na geçilmelidir. Dünyaya çiftçileri ile rekabet ortamı oluşturmak için üretim ortamı iyileştirilmeli, mevcut destekler artırılmalı, girdi maliyetleri düşürülmeli, ucuz kredi olanakları oluşturulmalı, ürün ve girdi destekleri üretime ve üretime verilmelidir.

Girdi temininde KDV muafiyetleri ivedilikle sağlanmalıdır. Hayvancılığın gelişmesi sağlanarak, üreticinin gelir artışı yanında, vatandaşın sağlıklı et, süt ve süt ürünleri tüketmesi için kalıcı özel önlemler alınmalıdır. Ar-Ge çalışmalarına ciddi yatırım yapılarak yerli girdi ve teknoloji üretimine yönelik çalışmalar hızlandırılmalıdır. Tarımsal hammadde, girdi ve ürün dışalımını kısıtlanmalı, dışsattım olanakları artırılmalıdır. Doğru ve yeterli beslenmede gıda çeşitliliğinin önemi algılanmalı, bu kapsamda küçük aile işletmeleri, yerli çiftçi, yerel tarım ve yerli üretimi destekleyici politikalar uygulanmalıdır.

"Yerli ve Yeterli Üretime Geçilmeli"

Özetle; çiftçilerimizin tarım ürünlerini üretebileceği olanakların güçlendirilerek yerli ve yeterli üretime geçilmeli, tüketicilerimizin de bu gıdalara uygun fiyatta sürdürülebilir bir şekilde ulaşması sağlanmalıdır.

Gıda denetimi sisteminin bütünüyle ele alınıp yaşanan sorunların uygun koşullar oluşturularak kamu denetiminde ivedilikle çözülmesi gerekmektedir. Mevcut yasal düzenlemelerde gerekli değişiklikler gecikmeksizin yapılmalı, insan sağlığını olumsuz etkileyecek gıda faaliyetinde bulunanlar 'insan yaşamına kastetmek' hükmü doğrultusunda değerlendirilmeli ve cezai müeyyideler buna göre belirlenmelidir. Kamu sağlığını gözetmeyen merdiven altı ve riskli katkı ve kalıntılar taşıyan gıda ham maddeleri ile yapılan üretim, stokçuluk ve fahiş fiyatlar, doğru, etkin ve hızlı şekilde denetlenmeli, gerekli ve yeterli cezalar verilmelidir. Gıda işletmelerinde 'istihdamı zorunlu personel'

olarak gıda denetçisi görevi yapan Ziraat Mühendisleri, Gıda Mühendisleri, Kimya Mühendisleri dahil gıda konusunda öğrenim görmüş ilgili kişilerin yetki ve sorumlulukları açıkça düzenlenmeli, güvenilir gıda temininde toplumsal sorumlulukla birlikte bilimsel çalışmalarının önü açılmalıdır.

Gıda denetimleri, kamusal bir gereklilik olarak, özerk, bağımsız ve bilimsel esaslara göre yeterli gıda denetçisi ve uygun alt yapı hizmetleriyle uygulanmalı, bu faaliyetler Bakanlık ile iş birliği içinde ilgili Meslek Odalarınınca etkin ve eşzamanlı denetlenmelidir. Kamusal gıda denetimine yönelik kamu personel sayısı artırılmalıdır. Üretim sonrası nakliye ve depolama uluslararası standartlara uygun yapılmalı, tüketicilerin gıda okuryazarlığının geliştirilmesi için, okul öncesi eğitim başta olmak üzere ilk ve orta öğretim müfredatına gıda güvenliğiyle ilgili dersler konulmalı, kamu spotları gibi yayınlar ile halk bilgilendirilmelidir.

Üretim alanlarında ve işyerlerinde salgına karşı bulaşmayı gerçekten ortadan kaldırılabilecek önlemler alınmalı, Covid-19 tespit edilen işyerlerinde faaliyetler acilen durdurulmalıdır. Salgın süresince herkesin işi ve geçimi devletin güvencesinde olmalıdır. Güvenlikli çalışma ortamları oluşturulmalı, iş cinayetleri engellenmelidir.

TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ BAŞKANI GÜLLE: “2021 TÜRKİYE’NİN İHRACAT YILI OLACAK”

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü, İstanbul'un 70 milyar dolara yakın ihracatıyla birçok ülkenin üzerinde ticaret hacmini yakaladığını belirterek, “İnanıyorum ki 2020'nin son çeyreğinde ihracat rakamlarımız artış trendini sürdürecektir ve 2021 ülkemizin ihracat yılı olacaktır” dedi.

İstanbul İhracatçı Birlikleri (İİB) 10. Bölge İstişare Toplantısı Yapıldı

İstanbul İhracatçı Birlikleri (İİB)'nin 10. Bölge İstişare Toplantısı 22 Ekim tarihinde online olarak gerçekleştirildi. Toplantıda konuşan Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü, bölge istişare toplantılarının, bölge ihracatçıları ve başkanlarla sohbet etmek ve sorunlara çözüm bulmak adına verimli bir istişare ortamı sağladığını söyledi.

“İstanbul, İhracat Hedeflerimiz İçin Yoğun Mesaisini Başarıyla Sürdürüyor”

Güllü, bugünkü toplantının ihracatçılara yeni bir bakış açısı kazandıracığını, ortak akılla yaşa-

nan sorunların hızla çözüme kavuşturulacağını belirterek, “İstanbul, ihracat hedeflerimiz için yoğun mesaisini başarıyla sürdürüyor. Ülkemiz üretiminin, sanayisinin, hizmet sektörünün ve elbette ihracatının merkezi olan İstanbul, 70 milyar dolara yakın ihracatıyla birçok ülkenin üzerinde ticaret hacmini yakalamış durumda” diye konuştu.

“İstanbul’un Eylül İhracatı 6,4 Milyar Dolara Ulaştı”

Haziran ayından itibaren günlük ve aylık ihracat rakamlarının salgın öncesi dönemin üzerinde gerçekleşmeye başladığına işaret eden TİM Başkanı Güllü, konuşmasında şunları belirtti: “Eylül ayında da ihracatımız son derece başarılı bir tablo çizdi. İstanbul, eylül ayında bu tabloya önemli bir katkı sağladı. İstanbul'un ihracatı eylülde yaklaşık yüzde 7 artışla, 6,4 milyar dolara ulaştı. Pandemiye rağmen İİB Genel Sekreterliğimizin ihracatı, yılın dokuz ayında yüzde 4'lük artışla 5 milyar 531 milyon dolara ulaştı. Bu dönemde 213 mil-

yon dolarlık artışla ihracatını en çok artıran genel sekreterliğimiz de İİB oldu. Bu dönemde İİB bünyesindeki ihracatçılarımız, ülkemiz ihracatındaki payını ise yüzde 5'in üzerine taşıdı.”

“İnanıyorum ki 2020'nin Son Çeyreğinde İhracat Rakamlarımız Artış Trendini Sürdürecektir”

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü, İİB Genel Sekreterliği'nin son 12 aylık dönemde ihracatını, gemi ve yatta yüzde 25, fındık ve mamullerinde yüzde 22, yaş meyve ve sebze yüzde 18 artırdığını ifade etti.

Birliğin ocak-eylül döneminde en çok ihracat gerçekleştirdiği ülkelerin ise 447 milyon dolarla Irak, 340 milyon dolarla Almanya, 274 milyon dolarla ABD ve 238 milyon dolarla Birleşik Krallık olduğu bilgisini veren TİM Başkanı İsmail Güllü, “Almanya, ABD ve Birleşik Krallık'a ihracattaki artış oranı yüzde 20'nin üzerinde gerçekleşti. Pandemiden oldukça etkilenen bu ülkelere başarılı bir ihracat performansı gerçekleştiren birliğimizi yürekten tebrik ediyorum. İnanıyorum ki 2020'nin son çeyreğinde ihracat rakamlarımız artış trendini sürdürecektir ve 2021 ülkemizin ihracat yılı olacaktır” diye konuştu.

İLK YERLİ ELEKTRİKLİ BİSİKLET BATARYASINI ÜRETTİ

Türkiye'nin önde gelen teknoloji üreticilerinden Vestel, ilk yerli elektrikli bisiklet bataryasının üretimine başladı. Donanım, yazılım, mekanik tasarımları ile üretim ve test altyapısı tamamen Vestel mühendisleri tarafından üretilen bataryaların, güvenilirliği, uzun ömürlü kullanım imkânı ve online servis hizmeti ile avantaj sağladığı belirtiliyor.

ELEKTRİKLİ BİSİKLETLERE TALEP YÜKSELDİ

Türkiye'nin önde gelen teknoloji üreticilerinden Vestel, ilk yerli elektrikli bisiklet bataryasının üretimine başladı. Donanım, yazılım, mekanik tasarımları ile üretim ve test altyapısı tamamen Vestel mühendisleri tarafından üretilen bataryaların, güvenilirliği, uzun ömürlü kullanım imkânı ve online servis hizmeti ile avantaj sağladığı belirtiliyor.

Metropollerde yaşanan trafik sorunu ve sağlıklı yaşam bilincinin artması ile talebin yükseldiği elektrikli bisikletler, tüketicilerin tercihi olmaya devam ediyor.

Avrupa'da ciddi pazar büyüklüğüne ulaşan elektrikli bisikletlere, Türkiye'de de ilgi her geçen gün artıyor. Ancak bataryaların yüksek maliyetli, kısa ömürlü olması ve güvenlik riskleri, kullanıcılar açısından engel oluşturuyor.

Türkiye'nin önde gelen teknoloji şirketlerinden Vestel'in tasarlayıp ürettiği ve ilk kez geçen yıl düzenlenen IFA'da görücüye çıkarılan yerli tasarım ve üretim bataryalar bisiklet üreticilerine kalite, maliyet, teslimat süreleri ve satış sonrası hizmetlerde büyük avantaj sağlayacak. İlk siparişini Salcano'dan alan Vestel, tüm yerli bisiklet üreticileri ve dünyaya batarya üretmeyi hedefliyor.

“DAİMA EN İYİ VE EN YENİYİ TASARLAMAYA ODAKLANIRKEN...”

Geleceğin teknolojilerine yatırım yapmaya devam ettiklerinin altını çizen Vestel CEO'su Turan Erdoğan, “Bir teknoloji şirketi olarak daima en iyi ve en yeniyi tasarlamaya odaklanırken, Akıllı Evler, Akıllı Şehirler ve

Nesnelerin İnterneti konsept çatısı altında, hem birbirleriyle haberleşebilen hem de mobil cihazlar aracılığıyla kontrol edilebilen akıllı ürünleri piyasaya sunarak, tüketici deneyimine değer katacak teknolojileri geliştiriyoruz. Ülkemizin Akıllı Şehirlerinde Vestel'in imzası olacak. Geçtiğimiz sene görücüye çıkardığımız Vestel tasarım ve donanımına sahip bisiklet bataryalarının üretimine başladık. Bisiklet bataryalarımızı bisiklet üreticileri ve e-bisiklet sistem üreticilerinin kullanımına sunarak sektörde bir ilke imza atmış olduk” açıklamasında bulundu.

HIZLI ŞARJ VE YÜKSEK GÜVENLİK

Otomotiv baz alınarak elektrikli bisikletlere uyarlanan bataryalar, EN50604-1 güvenlik sertifikalarını almayı başararak, müşteriler tarafından özellikleri ve tasarımı ile beğeni topluyor. Vestel'in ürettiği bu bataryalarda yüksek enerji yoğunluğuna sahip NCA hücreler kullanılıyor. Bluetooth üzerinden bataryacep telefonu bağlantısı ile online servis hizmetine olanak sağlayan sistem, aynı zamanda kullanıcının bataryanın durumunu aplikasyonla takip edebilmesini mümkün kılıyor.

Vestel mühendislerinin tasarladığı bataryalar, IP66 seviyesinde su geçirmez tasarımı ile EN50604-1 onayının gerektirdiği şok, darbe ve ezilme testlerinden başarıyla geçerek diğer ürünlerin önüne geçiyor.

AR-GE HARCAMALARI ARTTI, GSYH İÇİNDEKİ PAYI YÜZDE 1,06

TÜİK'in 2019 Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Raporu'na göre, gayrisafi yurt içi Ar-Ge harcaması geçen yıl bir önceki yıla göre 7 milyar 420 milyon TL artarak 45 milyar 954 milyon TL'ye yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2019 yılına ilişkin Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Raporu'nu açıkladı. Buna göre, gayrisafi yurt içi Ar-Ge harcaması 2019 yılında bir önceki yıla göre 7 milyar 420 milyon TL artarak 45 milyar 954 milyon TL'ye yükseldi. Gayrisafi yurt içi Ar-Ge harcamasının gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH) içindeki oranı 2018 yılında yüzde 1,03 iken, 2019 yılında yüzde 1,06'ya yükseldi.

EN FAZLA HARCAMA İNSAN KAYNAĞINA

Ar-Ge harcamalarında mali ve mali olmayan şirketler yüzde 64,2 ile en büyük paya sahipken, bunu yüzde 29,2 ile yükseköğretim takip etti. Kâr amacı olmayan kuruluşlar tarafından yapılan Ar-Ge harcamalarının da dahil olduğu genel devlet Ar-Ge harcamalarının toplam Ar-Ge harcamaları içindeki payı ise yüzde 6,6 oldu. Ar-Ge harcamaları içerisinde personel harcamaları yüzde 51,6 ile en büyük harcama kalemini oluşturdu. Ar-Ge harcamalarının 2019 yılında yüzde 56,3'ü mali ve mali olmayan şirketler tarafın-

dan finanse edilirken bunu yüzde 29,4 ile genel devlet, yüzde 12,8 ile yükseköğretim, yüzde 1,5 ile yurt dışı kaynaklar ve yüzde 0,02 ile yurt içi diğer kaynaklar takip etti.

182 BİN 847 AR-GE PERSONELİ VAR

Tam zaman eşdeğeri (TZE) cinsinden 2019 yılında toplam 182 bin 847 kişi Ar-Ge personeli olarak çalıştı. Bir önceki yıla göre TZE cinsinden Ar-Ge personeli sayısındaki artış yüzde 6,2 oldu. Sektörler itibari ile dağılımına bakıldığında ise TZE cinsinden toplam Ar-Ge personelinin 2019 yılında yüzde 62,9'u mali ve mali olmayan şirketlerde, yüzde 32,3'ü yükseköğretimde ve yüzde 4,9'u kâr amacı olmayan kuruluşların da dahil edildiği genel devlet sektöründe yer aldı. TZE cinsinden kadın Ar-Ge personel sayısı, 2019 yılında 58 bin 224 kişi ile toplam Ar-Ge personel sayısının yüzde 31,8'ini oluşturdu. Sektörler itibari ile TZE cinsinden kadın Ar-Ge personel oranı mali ve mali olmayan şirketlerde yüzde 25,7, kâr amacı olmayan kuruluşların da dahil edildiği genel devlette yüzde 28,5, yükseköğretimde ise yüzde 44,4 oldu.

YÜZDE 38,8'İ DOKTORA VE ÜSTÜ EĞİTİMLİ

Öğrenim durumuna göre Ar-Ge personelinin yüzde 32,8'inin doktora ve üstü eğitim düzeyine sahip olduğu görüldü. Bunu sırasıyla yüzde 32,5 ile lisans, yüzde 24,6 ile yüksek lisans, yüzde 5,1 ile meslek yüksekokulu ve yüzde

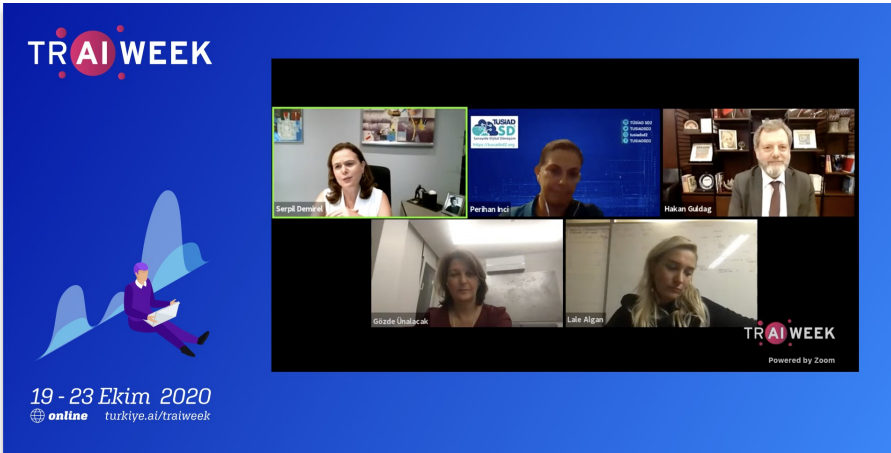
5 ile lise ve altı kategorileri takip etti. TZE cinsinden Ar-Ge personelinin eğitim durumuna göre dağılımı ise sırasıyla; yüzde 44,5 ile lisans, yüzde 21,6 ile yüksek lisans, yüzde 19,8 ile doktora ve üstü, yüzde 7,2 ile meslek yüksekokulu ve yüzde 6,7 ile lise ve altı izledi.

ANKARA BAŞI ÇEKTE

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 2.Düzey'e göre 2019 yılında Ar-Ge harcamalarının en yüksek olduğu bölge toplam Ar-Ge harcamasının yüzde 31,6 ile TR51 (Ankara) iken, bunu yüzde 26,4 ile TR10 (İstanbul) bölgesi ve yüzde 9,5 ile TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova) bölgesi takip etti. Ar-Ge personel sayısına göre ise toplam Ar-Ge personel sayısının yüzde 28,5 ile TR10 (İstanbul) bölgesi ilk sırada yer alırken, bu bölgeyi yüzde 18,7 ile TR51 (Ankara) ve yüzde 7,3 ile TR42 (Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova) bölgesi takip etti. Ar-Ge faaliyeti yürüten imalat sektöründeki girişimler 2019 yılında imalat sektörü tarafından yapılan toplam ihracatın yüzde 50,5'ini gerçekleştirirken, imalat sektörü toplam üretim değerinin de yüzde 36,6'sını üretti. Bir önceki yıl bu oranlar sırasıyla yüzde 46,1 ve yüzde 36,5 idi.

TÜRKİYE YAPAY ZEKA HAFTASI SONA ERDİ

Türkiye Yapay Zeka İnisiyatifi'nin (TRAI) düzenlediği, 19 Ekim'de başlayan ve beş gün süren Türkiye Yapay Zeka Haftası (TR AI Week) yoğun ilgi gördü. Türkiye'nin lider şirketleri, teknoloji devleri, yerli ve yabancı 110 konuşmacı ile yapay zeka girişimlerinin katıldığı TR AI Week'i 20 binden fazla kişi izledi. 38 saat canlı yayın yapılan Türkiye'nin en kapsamlı online yapay zeka etkinliği TR AI Week boyunca, yapay zekanın değer kattığı finans, üretim, otomotiv, perakende ve eğitim gibi birçok sektördeki örnekler 90 kurumun üst düzey yöneticileri tarafından katılımcılarla paylaşıldı.

Google Cloud, AWS, Microsoft ve Analythinx'in eğitimler düzenlediği,

yapay zeka hakkındaki birçok yeni gelişmelerin akademisyenler ve uzmanlar tarafından anlatıldığı TR AI Week'in (<https://turkiye.ai/traiweek/>) açılışında Türkiye Yapay Zeka İnisiyatifi Kurucusu Halil Aksu ve Türkiye Bilişim Vakfı Başkanı Faruk Eczacıbaşı konuşma yaptı. TRAI'nin kurucusu Halil Aksu

yapay zekanın önemine dikkat çekerken "Yapay zeka, medeniyetimizin yeni işletim sistemi olacak" açıklaması yaptı.

ECZACIBAŞI: "TRAI-TBV İŞ BİRLİĞİNİ PAYLAŞMAK BENİM İÇİN BÜYÜK BİR GURUR"

"Aklımızın karıştığı, önümüzü göremediğimiz nerdeyse her gün yeni bir olguyla karşılaştığımız bir dönemdeyiz" diyen Faruk Eczacıbaşı sözlerine şöyle devam etti: "Gençlerin gerçekleri görebilmeleri, farklı gerçekleri değerlendirebilmeleri önemli. O yüzden TR AI Week'i çok önemsiyorum. Bu bilinçlenme yönünde de çok önemli bir misyon üstlendiğimi düşünüyorum. Bugün Türkiye Yapay Zeka İnisiyatifi ile Türkiye Bilişim Vakfı iş birliğini paylaşmak benim için büyük bir gururdur."

Beş gün boyunca süren etkinliğin ilk gününde "Sanayi'nin Yeni Gücü: Veri ve Yapay Zeka", "Sürekli ve Kendi Kendine Öğrenen Sistemler", "İleri Analitik ile Dijital Dönüşüm", "Yeni Nesil Diyalogsal Yapay Zeka Geleceği Nasıl Şekillendirecek?", "Bağlantılı, Paylaşımlı, Otonom

Sürüş Deneyimi", "Bankacılıkta Hasat Zamanı" ve "Dijital Olgunluğunu Bilen Dijital Dönüşüm Liderleri" başlıklı sunum ve paneller gerçekleşti.

"SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE KALKINMA İÇİN YAPAY ZEKA"

Borusan Holding, Borçelik, Huawei, Bahçeşehir Koleji, IBM, Eczacıbaşı Holding, Turkcell, Enerjisa, Analythinx, MBIS, Arçelik, CBOT, CCI, Vector Institute, İTÜ ve Tazi gibi kurumlardan üst düzey yönetici ve akademisyenlerin katıldığı TR AI Week'in ikinci gününe, Yapay Zeka alanında çalışan kadın liderler damgasını vurdu. Pınar Köse Kulac'ın (Arçelik Veri ve Yapay Zeka Grup Yöneticisi) moderatörlüğünü üstlendiği Women in AI panelinin ilk oturumuna Leyla Deliç (CCI- CIO), Sezen Felekoğlu (Turkcell- Artificial Intelligence Product Manager) ve Çiğdem Ay (CBOT, Co-founder & CMO) katıldı. Leyla Deliç panelde yaptığı konuşmada "Yapay zeka teknolojilerinin yaygınlaşması ile dünyada ekonomiye katılmayan, sağlık hizmetlerine ulaşımı olmayan pek çok kişi, bulunduğu yerden ekonomiye katılma, sağlık hizmetlerine ulaşabilme şansı elde ediyor. Sürdürülebilirlik ve kalkınma hedeflerine ulaşma açısından yapay zeka teknolojilerinin kolaylaştırıcı bir etkisi olacak." açıklaması yaptı.

“YAPAY ZEKA ŞİMDİDEN EKONOMİYİ YENİDEN ŞEKİLLENDİRİYOR”

TR AI Week'in ikinci gününde, “Üretim ve Tedarik Zincirinde Makine Öğrenmesi Bize Nasıl Yardımcı Oluyor?”, “Pandemi, Eğitim Teknolojilerini nasıl etkiledi?”, “Yapay Zeka Tarımı Nasıl Etkiliyor?”, “Yapay Zeka Çağında Liderlik”, “Büyük Veri ile Değişen Dünya” gibi birçok konuya değinildi. Huawei'den Goran Licanin, yapay zekanın şimdiden endüstrileri, ekonomiyi ve toplumu yeniden şekillendirdiğine dikkat çekti.

“PANDEMİ, EĞİTİM TEKNOLOJİLERİNİN HIZLA DÖNÜŞMESİNİ SAĞLADI”

Dijital eğitimin dinamikleri ve 5G teknolojisinin eğitimde paradigmaları değiştirecek rolü hakkında konuşan Bahçeşehir Koleji Genel Müdürü Özlem Dağ şöyle konuştu: “Pandemi süreci eğitim teknolojilerinin hızla dönüşmesine imkan tanıdı. Tüm paydaşların birlikte çalışmasını, düşünmesini sağladı. Öğrencinin ve öğretmenin pedagojik olarak özgürleşmesini sağladı.”

38. TRAI MEET-UP'TA YAPAY ZEKA VE ALT YAPI TEKNOLOJİLERİ KONUŞULDU

TR AI Week'in üçüncü gününde yapay zekanın gerçek hayata etkisi, otonom sürüş deneyimi, tekstilde yapay zeka kullanımı, yapay zekalı siber güvenlik konulu birçok sunum ve paneller yer aldı. Etiya, HPE, Koçsistem, Avivasa,

Arçelik, Afiniti, HPE, Hitachi Vantara, Sun Grup gibi Türkiye ve Dünya'nın önde gelen şirketlerinden üst düzey yöneticilerin katıldığı TR AI Week'in üçüncü günün son paneli Türkiye Yapay Zeka İnisiyatifi'nin 38'cisini düzenlediği TRAI Meet-Up oldu. “Yapay Zeka Alt Yapı Teknolojileri”nin işlendiği TRAI Meet-Up'ına Huawei, Google Cloud, Microsoft, GlassHouse SAP, Onicorn'dan uzmanlar katıldı.

“TÜRKİYE EKONOMİSİ DİJİTAL DÖNÜŞÜM İLE KALKINIYOR”

TR AI Week'in dördüncü günü “Türkiye Yapay Zeka İnisiyatifi Ekosistem'e Ne Katıyor?” paneliyle açıldı. Yatırımcıların girişimlere ne yapılması gerektiği konusunda tavsiyelerde bulunduğu “Yatırımcı Gözünden Yapay Zeka Ekosistemi” panelinin ardından, “AI Innovation Afternoon”, “Dijital için Yapay Zeka, Dönüşüm için İnsan”, “Akademide Yapay Zeka” gibi konuların yer aldığı TR AI Week'in

son paneli ise Hakan Güladağ Yönetimindeki Perihan İnci (TÜSİAD SD2 Görev Gücü Lideri / İnci Holding CEO), Lale Algan (Dalgakıran Kompresörleri- CEO), Serpil Demirel (Esan Madencilik- CEO) ve Gözde Ünalacak'ın (Digitopia-İş Geliştirme Direktörü) katıldığı “Türkiye Ekonomisi Dijital Dönüşüm ile Kalkınıyor” paneli oldu.

TRAI WEEK'TE SON GÜN EĞİTİMLER GÜNÜ

Analythinx, Avivasa, Bahçeşehir Koleji, Cbot, Digitopia, Etiya, Hitachi Vantara, Huawei, Hewlett Packard Enterprise, KocDigital, Microsoft, SabancıDx, SAS'ın sponsorluğunda gerçekleştirilen TR AI Week'in beşinci gününde Microsoft, Google Cloud ve Analythinx'ten uzmanlar yapay zeka alanındaki eğitimleriyle yoğun ilgi gösteren katılımcıları bilgilendirdi. Amazon Web Services (AWS) ise TR AI Week'in sabah oturumunda makine öğrenimi alanında bir eğitim verirken, öğleden sonra ise Open-ended Challenge'ı başlattı.

TR AI Week'i <https://turkiye.ai/traiweek/tr-ai-weeki-gun-gun-izle/> adresinden gün gün izleyebilirsiniz.

PROF. DR. İBRAHİM ORTAŞ ÇÖLLEŞMEYE DOĞU EVRİLEN ANADOLU'DA, YANLIŞ TOP- RAK YÖNETİMİNİN SONUCUNDA OLUŞAN KUM FIRTINASI

POLATLI'DAKİ KUM FIRTINASI İNSANIN YÖNETTİĞİ TARIM TEKNİKLERİNİN BİR SONUCU OLARAK OLUŞTU...

12 Eylül 2020 tarihinde Polatlı'dan başlayıp Ankara'yı saran kum fırtınası birçok yerde, evlerin çatılarının uçmasına, ağaçların devrilmesine, yangınlara ve çok ciddi maddi kayıplara neden oldu. 29 Eylül 2020 tarihinde de Konya'nın Ereğli ilçesinde oluşan toz bulutu, kent merkezinde günlük yaşamı olumsuz etkilediği belirtildi. İklim bilimcilerince bilinen bir doğal olay, ancak iklim değişimleri sürecinde büyük

olasılıkla artarak devam edecektir. Binlerce ton toprak ve kum kütlesi bitkilerin olmadığı açık alanlarda esen rüzgârlarca yerinden koparılmakta ve çok uzaklara kadar savrulabilmekte-

dir.

KUM FIRTINASININ TARİHSEL NEDENLERİ ALTINDA İNSAN FAKTÖRÜ BULUNMAKTADIR

Çok uzun zaman önce modelleme çalışmaları ile hazırlanan çölleşme haritasında Türkiye'nin başta İç Anadolu ve doğu Anadolu'sunun önemli bölümü çölleşme riski ile karşı karşıya. Türkiye topraklarının %75'inde de rüzgâr ve su erozyonu sorunu bulunmaktadır. Ayrıca Anadolu coğrafyası üç taraftan levha tektoniği arasında sıkıştırıldığı için arazi yapısı genelde engebeli ve tarım toprağında çok mera alanları bulunmaktadır. Ancak makineli tarımla birlikte tarım toprağı olmayan yaklaşık 44 milyon hektarlık mera alanları bugün 14 milyon hektara düşürülmüş (Toplam çayır-meraların üçte ikisi fazlası tarıma açıldı). Bu şekilde marjinal olarak tanımladığımız tarım alanlarının ağır toprak işleme sonucu toprakta var olan organik maddenin ayrışması (okside olması) sonucu toprak yapısını oluşturacak organik maddenin kalmaması sonucu, bozkırlardaki eğimli arazilerde toprak rüzgâr erozyona açık hale gelmektedir. Bölgenin biricik geçim kaynağı başta koyun olmak üzere küçükbaşların aşırı otlatması sonucu arazinin yüzeyi tamamen çıplak kalmaktadır.

Genelde kurak iklimlerde ve çöllerde toprakta organik madde ve toprak yüzeyi bitkilerin olmaması sonucu toprağı tek sel taneleri (kum silt, kil) bir arada tutacak herhangi bir koruyucu kuvvetin olmaması sonucu toprak partikülleri hızla esen rüzgârların etkisi ile çok uzak mesafelere taşınmaktadır.

İç Anadolu bölgesi özellikle Konya, Eskişehir, Ankara bölgesinde geçmişte de insanın yanlış toprak yönetimi temelli bir sorundan kaynaklanan bu tür kum fırtınalarının olumsuz etkilerini yaşamışlardır. 1960-70'larda Konya-Karapınar'da kum fırtınası sonuç yolların kumla kaplandığı ve araçların ilerleyemediği, günlük yaşam her yönü ile aksadı, hastalıklar arttı. Karapınar ilçe merkezi ve tarım alanlarının kum yığınları altında kalma tehlikesi belirdi. Bu bağlamda Polatlı'da aşırı sıcaklar sonrası yaşanan bu doğal kum fırtınası ne ilk ne de sondur. Aslında bizim ülkemizin kurumsal hafızası ve kurumsal mekanizması bu tür durumları düzenli kayıt alsa ve kurumlar koordineli çalışsalar bu tür fırtınaların ve doğa olaylarının önüne de geçilir.

TOPRAK-SU ARAŞTIRMA MERKEZİ 60 YIL ÖNCE BU SORUNU ÇÖZMÜŞTÜ

Nihayetinde Konya-Karapınar'da geçmişte yaşanan toprak-kum fırtınaları üzerine Toprak-Su Araştırma Merkezi'nce Karapınar'da kumulların kontrol edilmesi çalışmaları başlatılmış. Tarım bakanlığı bünyesindeki araştırmacıları ağaçlandırma ve perdeleme uyguladıkları çalışma sonucu dünya çapındaki örnek yeşil alanda kum fırtınası durdurulmuş ve bölgede başarılı sonuçlar sağlanmıştır.

Tabii önemli olan yaşananlardan ders çıkarmak ve sebep sonuç ilişkisi içinde soruna çözüm üretmektir. Hocalarımızın Konya'da uyguladıkları bilimsel yöntem ekolojinin ilkelerini uygulamak olmuştur. Karapınar'da yapılan başarılı çalışmada rüzgâr çitleri ve ağaçlandırma ile önlemler alınarak kumul hareketi önemli ölçüde durduruldu. Her şeyden önce mutlaka yer yüzeyinin bitkilendirilmesi gerekir. Mümkünse rüzgâr erozyonunu önleyecek uygun toprak strüktürüne yardımcı olacak saçak kök sistemi ve mikorizalı ve/ya örtü bitkileri araştırmaları yapılmalıdır. Ayrıca su tutma ve iklim değişimlerine neden olan atmosferdeki CO₂'nin tutulması bakımından da önemli bir hareket olur ki bu yolla toprağa karbon ve organik madde bağlanmış olur.

Bütünlüklü bir bakış ile doğal ve özellikle de tarım alanlarının örtüsüz bırakmamak için alana özgü tek ve çok yıllık erozyonu önleyici bitkilendirme çalışmaları hemen başlamalıdır. Yer yüzeyinin bitkilerce başarılı bir şekilde örtülü tutulması için şeritvari ekim uygulamasının yapılması ayrıca önemlidir. Sürdürülebilir ve düşük girdili tarımsal yaklaşımlarda geniş şeritler halinde ekim yaparak ekim nöbeti de sağlanmış olunabilir. Geniş tarım alanlarında tek yıllık tarım yapılan alanların aralarına çok yıllık bitkilerde yerleştirilebilir. Gerektiğinde 8-10 yılda bir yer değişimleri de sağlanarak hem toprak ıslah edilmiş olur hem de rüzgârın hızı frenlenmiş olur.

Ayrıca kültürel önlem olarak hâkim rüzgâr yönünde perdeleme yapacak sık dikim bazı silvikültür dikimi ağaçlar dikilebilir. Karayollarının etrafında gördüğümüz sunu perdelemeler yapılabilir. Rüzgâr kıran bitki ve perdelemenin mutlaka yapılması ve aralıklarla yapılması rüzgâr erozyonunun önlenmesi bakımından ayrıca önemlidir. Özellikle İç Anadolu ve Güneydoğu gibi kuru tarım alanlarında ekim sistemi içinde şeritler şeklinde ekim dikim önerilebilir.

BÖLGENİN DİĞER BİR SORUNU OLAN OBRUKLARIN OLUŞMAMASI İÇİN ÖZEL TOPRAK-BİTKİ YÖNETİM MODELLERİ GELİŞTİRMEK ZORUNDAYIZ

Bölgenin bir diğer sorunu üretim deseninin ekoloji biliminin esaslarına göre düzenlenmemesidir. Başta Konya ve Karapınar bölgesi olmak üzere eski deniz tabanı üzerindeki alanlarda mısır

ve şeker pancarı gibi çok fazla su tüken bitkilerin yetişmesi için derin kuyular ile çekilen taban suyunun yarattığı boşluğun üzerinden su ile doyurulmuş gevşek materyalin ağırlığına dayanamayan yapının çökmesi ile obruklar oluşmaktadır. Yer yer çitçiler bu konudaki şikâyetlerini ve yardım taleplerini ilgili kurumlara bildirmektedirler. Doğal olarak devletin bu tür bitkilerin ekimine ve su çekilmesine müsaade etmemesi gerekir. Mutlaka Jeoloji Mühendisleri, Hidroloji ve Ziraat Mühendisleri odalarındaki arkadaşlarımız bu uyarıları devlet yetkililerine ve çiftçilere yapmaktadırlar.

Benzer durum Güneydoğu Anadolu'da taban suyu yoğun bir şekilde çekilerek pamuk yetiştiriciliği yapılmaktadır. İleride orada da tuzlulaşma ve çoraklaşma sorunu baş gösterecektir.

Son yıllarda dengesiz gelişen yağış rejimi ile toprak su içeriğinin gittikçe azaldığını literatürle biliyoruz. Ülkemizde bu konuda ciddi, uzun erimli çalışmalar yapılmaktadır. Sık sık İç Anadolu, Güneydoğu ve Trakya'da suyun olmaması sonucu çiftçilerin korkusu sonbahar ekimlerini yapamamaktır. Yağışların yetersizliği ve kurak geçen dönem sonunda toprakların su kaybından dolayı killi toprakların olduğu bölgelerde toprakların çatlaması sonucu çiftçiler ekim yapamayacağını dile getirmektedir.

Susuzluktan kaynaklanan toprağın sertleşmesi nedeniyle ekim yapmak için tarlalara giremeyen çiftçi gün geçtikçe daha da tedirgin olmaktadır. Bu bağlamda çiftçilerin daha az su tüketen bitkilere yönelmeleri, toprakta su depola veya su hasadı yöntemlerine başvurması, sulama suyu kaynaklarının etkin kullanımı konusunda şimdiden eğitilmesi kaçınılmaz görülüyor. Ayrıca bu konuların esaslı bir şekilde yöneltilmesi gerekiyor.

GİDECEK BAŞKA YERİMİZ YOK, EKOLOJİMİZİN KIYMETİ BİLELİM

Vatandaşlarımızın da ekolojinin ilkelerine uygun düşen görüşler doğrultusunda üretimlerini gerçekleştirmeleri önerilebilir. Doğanın, ekolojinin müsaade ettiği koşullar için toprağın, suyun sağlan-

ma durumuna göre ve ekolojinin sınırları ve gücünün üzerinde bir üretim beklentisine girmeden ve doğayı zorlamadan üretim yapmasını önerilebiliriz. Bu bağlamda bitkisel üretimin bir planlama işi olduğunu ve toprak bitki yönetiminin ekolojinin ilkelerine göre biçimlendirilmesine uygun davranmak gerekir. Yoksa tarihte birçok toplumun başına gelen göç olayları bizim de başımıza gelir. Toprak zayıflar, su olmazsa, üretim olmaz, üretim olmayınca açlık ve arkasından göç olgusu başlar. Ancak artık dünyada göç edilecek tek karışık yer kalmadı ve bugün kimse kimseyi kendi etki alanına aldığı yere sokmak istemiyor. Yani, durduğumuz yerde açlıktan kırılıyoruz. Onun için içinde bulunduğumuz doğamızın kıymetini bilelim. Doğanın sınırlarını

çok zorlamayalım.

SORUN TOPLUMUN SAĞLIĞI VE GELİŞMEMİZİ İLGİLENDİRDİĞİ İÇİN DEVLETİN BÜTÜNLÜKLÜ ÇÖZÜM ÜRETMESİ GEREKİYOR

Bütün bu ve ileride olası benzer sorunların artarak devam edeceğini düşünerek devletin ve çiftçilerin bütünlüklü bilimsel yöntemlere başvurmaları gerekir. Konu ülkenin gelecekteki iklim sorunları, gıda güvenliğini ve toplum sağlığını ilgilendirdiği için kamusal bir konudur. Devletin bu tür makro sorunları çok yönlü bilim disiplinleri arasında metodolojik yaklaşımlarla sorunlara çözüm üretmelidir. Ülkemizin geçmişte çok başarılı tarımsal kuruluşlarından biri olan Toprak Su teşkilatı maalesef kapatıldı.

ÖZETLE

Kum fırtınası bölge, nihayetinde bir uygulama sonucunda oluştu. Polatlı'daki kum fırtınası, Konya'daki obruk, Güneydoğu'daki tuzlulaşma insanın yanlış yönettiği tarım-toprak-bitki sonucunda oluşmaktadır. Toz ve kum fırtınası her ne kadar bir iklim olayı ise de doğrudan arazilerinin yüzeyinin açık bırakılması ile toprak kaybı yaşanmakta ve

geleceğin gıda güvencesi olumsuz yönden etkilenmektedir. Konu sanıldandan da ciddi olup, insanlık tarihindeki kültürlerin kaybolması ve büyük göçlerin altındaki iklim

değişimleri, bitkisel üretim, hayvansal üretim ve gelecekte bu topraklarda var olma sorunudur.

NE YAPILMALI?

Konu ekolojik ancak çözümlü eko politiktir. Bu kapsamda yarı-kurak iklim kuşağındaki tarım-toprak ve arazi yönetimi yeniden ekolojik ilkelere göre yönetilmeli. Bölge tarıma uygun olmayan alanlar yeniden doğal hayata ve ağaçlandırmaya ayrılmalı. Söz konusu alanların ekolojik yöntemlere göre korunması ve rehabilite edilmesi gerekir. Erozyon önlem çalışmaları hızla başlamalı. Yeniden araştırma ve uygulama temelli çalışmalar için Toprak Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü açılmalı ve Üniversitelerin Ziraat, Orman, Hidroloji ve Jeoloji bölümleri yanında Toprak-Su Kaynakları Orman Bakanlığı-

na bağlı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Genel Müdürlükleri, ekolog ve fitososyologları ile koordineli olarak çalışılmalı. Fitososyoloji, ekofizyoloji gibi bilimi dallarını ilgilendiren toprak ve iklimle uyumlu olarak bir araya gelmiş bitki birliklerini inceleyen bu birlikteliklerin çevre üzerindeki etkilerini inceleyen gruplarında bu tür bölgelerde istihdam edilmesi yararlı olacaktır.

Türkiye'nin en büyük hazinesi olan tarım topraklarını ve geleceğin gıda güvenliğini koruması topraklarının bütünlüklü korumasına bağlıdır.

PROF. DR. CİHAN DURA BUGÜNÜN GELİŞMİŞ ÜLKELERİ NASIL KALKINDI-2

V) AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

“Karşı görüş”ün kanıtlanmasında sıra son ülkede: Amerika Birleşik Devletleri...

Günümüzün “en ateşli serbest ticaret misyonerleri olan” iki ülke, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri geçmişte korumacı politikaları, “tarife korumasını en saldırgan biçimde kullanmış olan” ülkelerdi. Hele Amerika Birleşik Devletleri (ABD),... korumacılıkta şampiyonluk aslında ona aittir! XIX. yüzyılın ortası ile II. Dünya Savaşı arasındaki dönemde (yaklaşık olarak 1850-

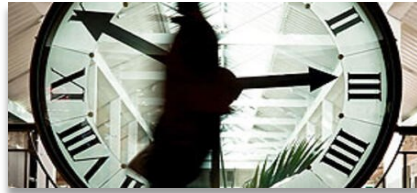

1940) dünyanın en çok korunan ekonomisi ABD ekonomisi oldu. Bu ülke başta İngiltere diğer gelişmiş ülkeler gibi, geçmişte müdahaleci politikalar uyguladı, sanayileşmesini bu yoldan gerçekleştirdi. Ve bunu sağlar sağlamaz çark etti, liberal kesildi, ko-yu serbest ticaret savunucusu

oldu.

A-) TARİHSEL KANITLAR

Evet, günümüzde dünyanın yoksul ülkelerine, tabii bu arada Türkiye’ye de akıllar veren, liberalizmi ve serbest ticaret politikalarını dayatan ABD geçmişte yani henüz *bir az gelişmiş ülke iken*, bugün söylediklerinin tam tersini yapıyordu.

1) Herkes genç endüstrileri koruma stratejisini ilk uygulayan ülkenin, İngiltere olduğunu çok iyi bilir. Bun karşılık şu gerçek pek az bilinir: *Korumacılığın en seçkin uygulayıcısı da Amerika Birleşik Devletleri’dir.*

Bu anlamlı gerçek, özellikle ABD kaynaklı literatürde pek az dile getirilir. Hiç kuşkusuz söz konusu ihmalde bir gerçeği örtbas etme, gözlerden uzak tutma çabası da vardır. Başka konularda kendilerini çok bilgili ve uzman gösteren kişiler bile, bu durumun farkında değilmiş gibi

davranırlar. Bazıları ise tarifelerin yüksek olduğu gerçeğini kabul etseler bile, bunun önemini küçümserler.

Tarih tarafsız ve daha dikkatli olarak okunduğu zamandır ki Amerika’nın ekonomik kalkınmasında genç endüstri korumasının önemi ortaya çıkar. Bağımsızlığın elde edildiği dönemde Güneyli tarım kesimi; menfaatleri gereği her tür korumaya karşı çıkarken, ABD Hazinesinin ilk sekreteri (1789-95) **Alexander Hamilton** (1755-1804) ve diğerlerinin temsil ettiği Kuzeyli imalatçılar, koruma talep ediyordu.

2) Amerika ile ilgili olarak yanlış bilinen bir gerçek daha vardır: Genç endüstri (bebek sanayi) argümanı sistematik bir biçimde ilk kez Alman iktisatçı Friedrich List’in yapıtlarında değil, Alexander Hamilton’un “*İmalat Hakkında Hazine Sekreterliği’nin Raporları*”^[iv] (1792) adlı çalışmasında ortaya konmuştur. Hamilton, “Raporlar”ında şu görüşü savunmuştur: Sanayileşmenin başlangıcında meydana gelebilecek kayıplar hükümetçe garanti altına alınmadığı takdirde, diğer ülkelerin neden olduğu rekabet ve “alışkanlıklar” sebebiyle, Amerika uluslararası alanda rekabet edebilir (genç) sanayiler kuramayacaktır. Burada “rekabet”ten kasıt, diğer ülke mallarının fiyat ve kalite üstünlüğüdür. “Alışkanlık” tüketim alışkanlığını ifade etmektedir.

Durum böyle olunca, o zaman, hükümet desteği şart olmaktadır. Hamilton'a göre bu destekler ithalat vergileri veya -ender durumlarda- ithalat yasaklamaları şekillerinde olmalıdır. Kongre ulusal sanayileri koruma yönündeki ilk adımını 1789'da atmış, kenevir, cam ve çivi gibi az sayıda ürün haricinde tüm ithal ürünleri için % 5 oranında gümrük vergisi içeren bir yasayı yürürlüğe koymuştu. Bu tarifeler aslında liberaldi; ancak çok geçmeden, 1792'de, A. Hamilton'un "Raporları"ını yayınladığı yıl, birçok ithal malında tarifeler yükseltildi.

3) Amerika genç sanayilerini koruma yönündeki -devrimci olarak niteleyebileceğim- asıl politika değişikliğini, yeni bir yasa ile 1816'da gerçekleştirdi. Bu yasa tarifeleri savaş zamanındaki düzeylerine çıkarıyor, neredeyse bütün mamul mallara yaklaşık % 35'lik bir koruma getiriyordu. Özellikle -o zamanın en ileri sanayileri olan- pamuklu, yünlü dokumalar ve demir eşyalar korunmaktaydı. Bununla da yetinilmedi, koruma oranı giderek artırıldı: 1820 yılı itibariyle mamul mallara uygulanan ortalama tarife oranı yaklaşık % 40'ı bulmuştur.

Buna rağmen, tarifelerin daha da yükseltilmesi taleplerinin arkası kesilmedi. Ancak New England'lı -özellikle de New Yorkluların ve Güneyli tarım kesiminin çıkarları; 1820, 1821 ve

1823 tarihli daha yüksek tarife talep eden yasa tasarılarının reddedilmesinde etkili oldu. Ancak 1824'te yeni ve daha yüksek tarifeleri öngören bir yasa kabul edildi. 1832'de Kongre mamul mallara ortalama % 40 tarife oranı öngören bir tarife yasası kabul etti. Bu oran, Güneylilerin talep ettiğinden çok daha düşüktü. Yasa özellikle demir eşyalara ve tekstil ürünlerine daha yüksek, yüzde 50'yi bulan gümrük vergisi uygulanmasını öngörüyordu 1846-1861 dönemi "*alçakgönüllü korumacılık*" dönemi olarak nitelenir. Ancak belirtmek gerekir ki bu korumacılık yalnızca, ABD'nin standartlarına göre "*alçak gönüllüydü*". ABD'nin uyguladığı tarifeler uluslararası ticaretin önünde, Avrupa'nın tarifelerinden daha yüksek bir engel oluşturuyordu.

4) Kuzey ve Güney arasında tarifelerle ve kölelikle ilgili konularda yaşanan anlaşmazlık en sonunda Amerikan İç Savaşı'nın (1861-1865) çıkmasına neden oldu. Amerika ile ilgili üçüncü bir yanılma da burada karşımıza çıkar: İç Savaş'ın genellikle kölelik konusundaki ayrılıktan kaynaklandığı söylenir, halbuki gümrük tarifeleri de bir diğer önemli anlaşmazlık sebebiydi. O sıralarda siyasi kariyerinin başında olan **A. Lincoln**, katı korumacı Whig partisinin önde gelen üyelerinden, karizmatik siyasetçi **Henry Clay**'in coşkulu bir takipçisiydi. Clay, serbest

ticareti öngören "İngiliz Sistemi"ne karşı, yerli sanayilerin (genç sanayilerin) korunması ile altyapının geliştirilmesi" ilkelerine dayanan "Amerikan Sistemi"ni savunuyordu; bu görüşleri Lincoln da benimsemişti. ABD, yirminci yüzyıl başlarının Rusya'sı hariç, Birinci ve hatta İkinci Dünya Savaşı'na kadar olan dönemde genç sanayi korumasının en coşkulu uygulayıcısı olmuştur.

5) Peki, ABD ne zaman "*merdiveni itti*," başka bir deyişle ABD ne zaman katı bir *liberalizm savunucusu* kesildi?

ABD ancak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, sanayi alanındaki üstünlüğü kesinleşince, dış ticaretini serbestleştirdi ve serbest ticaretin en ateşli savunucusu haline geldi. Bununla birlikte yine de ticaretini, İngiltere'nin serbest ticaret döneminde (1860-1932) olduğu kadar serbestleştirmemiştir. Birleşik Krallık gibi sıfır tarife rejimini hiçbir zaman uygulamamıştır. "Gizli" korumacı önlemler konusunda çok daha saldırgan davranmıştır.

Önceleri korumacılık hakkında olumlu konuşmaktan çekinen Amerikalı iktisat tarihçileri arasında korumacılığın ne kadar önemli bir rol oynamış olduğu günümüzde daha çok kabul görmektedir. En azından bazı *anahtar sanayilerin* gelişmesinde, örneğin XIX. yüzyıl başlarında tekstil sanayiinin veya aynı yüzyılın ikinci yarısında demir çelik sanayiinin gelişmesinde, tarife korumasının kritik bir öneme sahip olduğu hususunda fikir birliği vardır.

Paul Bairoch, XIX. yüzyıl boyunca ve 1920'lere kadar ABD'nin en korumacı ülke iken, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi olduğunu kanıtlamıştır. Öte yandan, 1846-1861 arası dönemde korumacılıktaki azalmanın kalkınma üzerinde herhangi bir pozitif etkisi olduğuna dair kanıt da yoktur. Daha da ilginç, 1830–1910 arasında en yüksek kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla artış hızı korumacılığın özellikle yüksek olduğu dönemlerde gerçekleşmiştir.

6) Yakalama aşamasında, tarife koruması; ABD hükümetinin, ülkenin ekonomik kalkınmasını teşvik etmek amacıyla başvurduğu tek politika değildi. 1862 Morrill Yasası'ndan ve hatta tahminen 1830'lardan itibaren hükümet, *tarım* alanında çeşitli araştırmaları destekledi. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında devlet, *eğitim* alanındaki yatırımları artırmıştır: 1840'ta eğitime yapılan toplam yatırımın yarısından azı devlet tarafından yapılırken, 1900'de bu oran % 80'e çıkmıştır. Bu sayededir ki 1900'e gelindiğinde ülkede okuryazarlık oranı % 94'e yükselmişti. Amerikan Federal Hükümeti, savaş sonrası dönemde bile savunma ve araştırma ve geliştirme (A v G) harcamalarının yayılma etkisi sayesinde *sınai kalkınmada* önemli bir rol oynamıştır. Toplam A v G harcamaları içinde Federal Hükümet'in payı 1930'da sadece % 16 iken, savaş sonrası dönemde %50 ile %65 arasında bir orana yükselmiştir.

7) Amerika Birleşik Devletleri XIX. yüzyıl boyunca, korumacı politikaların en güçlü kalesi olmakla kalmayıp aynı zamanda *entelektüel vataniydi* da. Yüzyılın son çeyreğinde, dönemin önde gelen Amerikan iktisatçıları genç endüstri (bebek

sanayi) korumasını savunmaktaydı. XIX. yüzyıl başlarının büyük iktisatçılarından -Friedrich List'i de etkilemiş olan- **Daniel Raymond** ve **Mathew Carey** ulusal sanayi korumasının en tanınmış destekçileriydi. Aynı yüzyılın ortalarından sonuna kadar da Amerikan iktisadı, M. Carey'nin oğlu **Henry Carey**'nin etkisinde kaldı. Ne var ki, bu iktisatçıların çoğu Amerikan iktisadi düşünce tarihi tarafından göz ardı edilmiş, üzerleri örtülmüştür.

ABD'nin yakalama döneminde birçok Amerikalı entelektüel ve siyasetçi; İngiliz Klasik iktisatçıları tarafından savunulan serbest ticaret teorisinin, ülkeleri için uygun olmadığını anlamışlardı. Daha sonraları Henry Carey, serbest ticaretin, ABD'ye işlenmemiş ürün ihracatçısı rolünü uygun gören İngiliz sömürgeci sisteminin bir parçası olduğunu ileri sürmüştür.

B) GÜNCEL KANITLAR

Amerika baş emperyalist ve en güçlü bir ülke olarak, özellikle uluslararası ekonomik kurumlar, Dünya Ticaret Örgütü, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası aracılığıyla, dünyaya belli bir ekonomi politikası dayatır. Ne var ki başka ülkelere dayattığı bu politikalar, kendi içinde uyguladıklarından tamamen farklıdır, hatta onların tam tersidir. Liberal ekonomi, piyasa ekonomisi savunucusudur. Ancak ulusal çıkarları gerektirdiğinde, piyasa ekonomisi falan dinlemez, derhal çark eder, birinci sınıf devletçi kesilir, tabii kendi sınırları içinde... Dünyaya ise **serbest piyasa ekonomisini** dayatmaya devam eder. ABD'nin bu çifte standart uygulamasına, J. Stig-

litz'in bir kitabından^[v] da yararlanarak somut örnekler veriyorum.

1) ABD; kendi ekonomisi söz konusu olduğunda **serbest piyasanın** sınırları olduğunu, dolayısıyla ekonomide devletin önemli bir rolü olması gerektiğini kabul eder ve gereğini yapar. Piyasaların ekonominin sorunlarını tek başına çözebileceği şeklindeki "piyasa temelli yaklaşım"ı ciddiye almaz. Başka ülkelere karşı ise, bunun tam tersini, "piyasanın mükemmel ve her derde deva olduğu" görüşünü dayatır, uygulatır da. ABD'de pek çok şirket serbestleştirilmeye ve devletin faaliyet alanının küçültülmesine karşıdır. Yani Amerikan iş adamları da devletçi politikadan yanadır^[vi]. Ama yalnızca Amerika'da!

2) ABD gelişmekte olan ülkelere, pazarlarını her türlü ithalata açmaya zorlar. Buna karşılık kendi çiftçisi ve tarım sektörü yararına, ağır ticarî engeller ve gümrük vergileri uygulayarak, özellikle Üçüncü Dünya çiftçilerini kendi pazarlarından uzak tutar. Ne zaman **serbest piyasadan** söz eder? Elde etmek istediğini haklı çıkaracak bir söyleme gereksinim duyduğu zaman! Serbest piyasa uygulaması Amerikan şirketlerini kötü bir duruma sürükler görününce "ticaret yönetimi"nden ya da "âdil ticaret"ten dem vurmaya başlar. Yürüttüğü mantık şudur: *Ticaret iyidir ama, ithalat kötüdür. İhracat iyidir, çünkü iş yaratır. Amerikan ekonomisi daha verimlidir, bütün ülkelere daha üstün mallar üretir. Öyleyse Amerika'yı kendi topraklarında rekabette saf dışı bırakan bir ülke, "âdil olmayan ticaret uygulamaları içinde" demektir. Mutlaka damping yaparak fiyatı maliyetin altına çekiyordur. Öyleyse Amerikan ürünlerini almayan bir ülke, kuraldışı ticaret uygulamalarına yönelmiştir.* Böyle bir görüşün saçma olduğu açıktır. Çünkü her ülke karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olabilir.

ABD'nin çifte standart uygulamasına somut iki örnek vereyim: Birincisi ABD başkanlarından G. W. Bush'un, çelik sanayiini korumak için **gümrük vergilerini** % 30 oranında artırma girişimidir. Bu işlem, ABD'nin başka ülkelere dayattığı liberalizmin mantığına aykırı, düpedüz korumacı bir uygulamaydı. Öyle ki Dünya Ticaret Örgütü bile ABD'nin yeni tarife politikasının yasa dışı olduğunu ilan etti. Avrupa Birliği de karşı önlemler alacağı tehdidinde bulundu. Sonunda Bush yönetimi geri adım attı, tarifeleri eski düzeyine indirmek zorunda kaldı. Ticaret liberalizasyonu uygulamasına bir çifte standart örneği de **tarımdan** verilebilir. ABD diğer ülkelere, Amerikan ürünlerine yönelik ticaret engellerini azaltmalarını ve rakip ürünlere sağlanan sübvansiyonları kaldırmalarını istiyor, ancak kendisi hem gelişmekte olan ülkelerin ürünleri karşısındaki engelleri koruyor, hem de geniş çaplı sübvansiyonları sürdürüyordu. Oysa tarım sübvansiyonları Amerikalı çiftçileri üretimi artırmaya teşvik ederken, yoksul ülkelerin üretimlerinde önemli yeri olan ürünlerin küresel fiyatlarını düşürüyordu.

3) ABD yaptığı uluslararası antlaşmalarda yalnızca kendi kaygılarını, kendi çıkarlarını gözetir. Diğer ülkeleri, istikrarsızlık yaratacağını bile bile, **sermaye pazarlarını** uluslararası spekülâtif sermaye akımlarına açmaya zorlar. Çünkü böyle bir açılma kendi lehinedir; kendi şirketleri

lehinedir, onları kollar. Diğer ülkelere özelleştirme dayatır, şirketlerini yabancılara sattırır; kendi şirketleri söz konusu olunca yabancı mülkiyetine girmemesi için elinden geleni yapar. İşte bu politikaya bazı somut örnekler:

a) ABD, 1980'li yıllardan beri yabancı sermayeyi gözlem altında tutacağı ve ona göre karar vereceği bir düzenlemeye sahiptir. 2005'ten bu yana ise kısıtlayıcılık gözleniyor. ABD'de Kongre bazı limanların Arap sermayesi tarafından satın alınmasını engellemiştir. Bu ülkede ulusal güvenlikle ilgili hiçbir şirketin yabancıya satılmasına izin verilmez.

b) ABD'nin telekom şirketlerinden Voice Stream'i bir Alman telekom şirketi satın almak istiyor. Amerikan Hükümeti derhal karşı çıkıyor. Çünkü yasalara göre bir Amerikan telekom şirketinin yabancılara satılması mümkün değil! Yasa maddesi şöyle: "**Hiçbir yabancı şirkete Amerika'da telekom işletme ruhsatı verilemez.**"

c) Çin'in önde gelen petrol şirketlerinden, Çin devletinin kontrolündeki CNOOC; orta büyüklükte bir enerji şirketi olan Unocal'u satın almak istiyor. Sen misin buna cesaret eden, Başkan George Bush dahil yönetim, bütün Amerika ayağa kalkıyor. Satış engelleniyor, gerekçe: Ulusallık! Satışın ulusal güvenlik açısından tehdit oluşturması... ABD'nin gü-

venliği her şeyden önde gelir; şirket stratejiktir, satılamaz. Sonuç olarak Unocal, ABD yönetimine boyun eğiyor. Şirket yönetimi, CNOOC'la anlaşmaktan vazgeçerek, 1.5 milyar dolar daha düşük teklif veren Amerikan Chevron'un teklifini onaylıyor.

d) İstanbul'da bir iş yemeği... Yemeğe Amerikalı bir işadamı da davetli. Soruyorlar Amerikalı iş adamına, "**Irak'ta ne işiniz var sizin**" diye. Hiç düşünmeden yanıtıyor:

"Biz, ulusal çıkarlarımız gereği oradayız."

Verilen karşılık, ister istemez bir başka soruyu getiriyor peşinden:

"İyi de, biz Türklere diyorsunuz ki, 'Ulus devletin zamanı geçti. Vazgeçin bu sevdadan'. Ama kendi ulusal çıkarlarınız söz konusu olunca, onları koruyup kollamayı çok iyi biliyorsunuz. Bu bir çelişki sayılmaz mı?"

Amerikalı iş adamı hiç çekinmeden "**Siz millet değilsiniz ki**" deyiveriyor. Karşısındakilerin kaşlarının çatıldığını görünce de ekliyor: "**Bankalarını yabancılara satan bir toplum, millettendir sayılmaz!**"¹⁴

4) Liberal ABD kendi içinde bir krizle karşılaşınca, hiç çekinmeden müdahaleci politikalara başvurur. Ancak yine ikiyüzlüdür: İçerde genişlemeci **maliye politikaları** uygular, denk bütçe seçeneğini ise elinin tersiyle iter. Oysa dışarda bunun tam aksini dayatır: Krize giren ülkelere kısıtlayıcı maliye politikalarını tavsiye eder.

Gerçekten eğer bir ülke resesyonla karşı karşıya kalmışsa, zor durumda ise, ABD'nin ona verdiği standart öğüt harcamalarını kısmasıdır. Oysa kendisi aynı durumla karşılaştığı zaman, tam tersi önleme, bütçe açığı politikasına başvurur. Dış denge konusundaki tutumu da aynıdır: Bütçenin dengede tutulduğu yıllarda bile dış ticaret açığı verir. Buna karşılık diğer ülkelere tavsiyesi, ticaret açıklarını azaltmalarıdır. Oysa ekonomik krize giren bir ülke "bütçe açığının azaltılması söylencesi"ne uygun davranırsa, yaşanan ekonomik dalmalar daha kötü sonuçlar doğuracaktır.

Durum **merkez bankasının** görevleri konusunda da aynıdır. ABD kendi sınırları içinde merkez bankasının, fiyat istikrarı kadar ekonomik büyüme ve işsizlik hedeflerine de odaklanması gerektiğini savunur, merkez bankasının istihdam yaratmaya da önem vermesini ister. Dışarda -örneğin Türkiye'de- ise yine ikili oynar: Merkez bankalarının hem sadece enflasyona odaklanmasını dayatır.

1980 başında Başkan Reagan döneminde öne çıkan finansal piyasalar ve serbest piyasa ekonomisi 2008 finans kriziyle çöküyor. ABD bu çöküşü, yıllardır karşı çıktığı kamulaştırma

uygulamasıyla önlemeye çalışıyor. Devletleştirmenin faturası sadece geçen yıl (2009) 850 milyar dolar!

5) ABD hükümetleri, içerde devletin kurduğu **sosyal güvenlik** sisteminin özelleştirilmesine karşı çıkar, yani devletçidir. Mevcut sistem etkilidir çünkü: Daha ucuza mal olmakta, daha yüksek bir geliri garanti altına almaktadır. Yaşlılar arasında yoksulluk

oranını önemli ölçüde azaltmıştır. Oysa ABD dışarda, diğer ülkelerde (örneğin Türkiye'de) sosyal güvenlik sisteminin özelleştirilmesini teşvik eder.

ABD hükümetleri kendi yoksulları adına **sosyal adaleti** ve demokratik değerleri savunur; sıra başka ülkelerin yoksullarına gelince çoğunlukla bu duyarlılıktan uzak bir davranış sergiler. Kendi orta sınıfını kalkındırması, Amerika'nın en büyük başarılarından biridir. Ne var ki ABD diğer ülkelere dayattığı politikalarda sosyal eşitliğe hemen hiç yer vermez. Küreselleşme sürecinin, uygulanan biçimiyle, yoksul ülkeleri daha adaletsiz kılma eğiliminde olduğu gerçeğini görmezden gelir.

6) ABD'nin çifte standardı hemen her alanda gösterir kendini. Bunun sebebi, gerektiğinde müdahale ederek kendi sektörlerini korumasıdır. Örneğin, diğer ülkelerin piyasalarını **finans hizmetleri** gibi kendisinin güçlü olduğu

alanlarda açtırırken, onlara aynı koşullar altında karşılık vermeye yanaşmaz. Oysa, **finans hizmetlerinin** serbestleştirilmesi, gelişmekte olan ülkelerin bir bölümü için çok zararlıdır. Şu sebeple ki büyük uluslararası bankalar ulusal rakiplerini kolayca ezer. Biriken fonlar ise küçük ölçekli ulusal şirketlere değil, uluslararası şirketlere akar. Az gelişmiş ülkelerin bankacılık sektöründe egemenlik yabancı bankalara geçtikçe, aynı ülkelerin orta ve küçük ölçekli şirketleri de yatırım kaynaklarından yoksun kalır.

7) Amerika'nın sıkı pazarlık ettiği yeni alanlardan biri de **patent ve telif hakları** gibi entelektüel varlık haklarıdır. Bunlar da, başta ilaç şirketleri olmak üzere ABD şirketlerinin, önemi giderek artan gelir kaynaklarıdır. Ne var ki ilaç şirketleri bazı çok önemli dengeleri göz ardı ederek, entelektüel varlık haklarının kabulünü çok katı bir şekilde dayatıyorlar. ABD Ticaret temsilcisi Cenevre'deki ticaret müzakerelerinde sadece ilaç şirketlerinden gelen baskıya göre davranır, gerekli dengeyi gözetmez.

Bugün ABD gelişmekte olan ülkeleri **telif hakları** yasalarına saygı göstermemekle suçlar. Oysa kendisi henüz az gelişmiş bir ülke iken, bu yasaları küçümseyordu. 19. yüzyılda hızlı bir şekilde büyürken, Avrupa'nın entelektüel varlık haklarını çalmakla suçlanmıştır. ABD 1891 yılına kadar, yabancı yazarların haklarını korumaya yönelik hiçbir adım atmamıştır.

SONUÇ

Ulaştığım başlıca sonuçları aşağıda sunuyorum.

-Bir ekonominin korumacı iktisat politikası uygulayıp uygulamadığını anlamak için tek gösterge gümrük tarifeleri değildir, o ekonominin gümrük tarifeleri dışındaki uygulamalarına da bakmak gerekir. Almanya bu farklılığın tipik örneklerinden biridir. Gerçekten, Almanya üç yüz yılı aşkın bir zaman süresi boyunca devletçi politikalar uygulamış; önce yönlendirici, sonra yol gösterici olarak ekonomide daima söz sahibi olmuştur.^[ii]

-Türkiye gibi “sanayileşmesi engellenmiş” ülkeler bugünün kalkınmış ülkelerini örnek alırken, o ülkelerin günümüzde ne yaptıklarına değil, hele bilimsel kılıflar altında yaptıkları tavsiyelere hiç değil, geçmişte onlar bugünkü düzeylerinde iken -yani onların yakalama dönemlerinde- ne yaptıklarına bakmalıdır. O zaman hangi politikaları uygulamışlarsa, bugün o aynı politikaları, yani müdahaleci politikaları uygulamaları gerekir. Ne zaman ki bu ülkeleri yakalarlar, onlarla aşağı yukarı aynı düzeyde olurlar, ancak o zaman serbest rekabet, serbest piyasa politikaları söz konusu olabilir.

Örneğin, Türkiye bugün ekonomik bakımdan ABD'nin geçmişte bulunduğu herhangi bir noktadadır. Ancak çelişkiye bakın ki uyguladığı dış ticaret politikası geçmişte örneğin Hamilton'un Amerika

için uygun gördüğünün tam tersidir. Amerika geçmişte kendisi için doğru olanı uyguladı, bugünkü konumuna geldi; peki ya Türkiye? Türkiye neden kendisi için doğru olanı uygulayamıyor?

-Bugün ABD gibi devletlerle Avrupa Birliği gibi oluşumlar, bunların “lokomotif” üyeleri, örneğin İngiltere, Fransa, Almanya, yalnız “Merit Stratejisi”ne değil, aynı zamanda çifte standart uygulamasına da başvurmaktadır. Az gelişmiş ülkelere sürekli liberalizmi dayatırken, kendileri sıkıştıkları anda müdahaleci politikalara ânında geri dönebilmektedir. Bu açık bir gerçektir. Türkiye de ne yazık ki söz konusu uygulamanın kurbanlarından biridir. Bu acı gerçek politikacılara, yöneticilere, genç kuşaklara anlatılmalı, öğretilmeli, aşılmalıdır.

-Bir ülkenin ekonomik kalkınması; o ülkenin başlangıçta müdahaleci ekonomi politikası uyguladığı, yeterince uzun bir dönemi gerektirmektedir. Ülke deneyimleri bu tezi destekleyici yeni kanıtlar sunuyor. Bu deneyim Türkiye bakımından anlam yüklüdür. Şöyle ki Atatürk ve arkadaşları; sanayileşmek isteyen bir ülkenin tarihî olarak önce devlet müdahaleli bir dönem yaşaması gerektiğini fark ettikleri için, yeni Türkiye'nin kalkınmasında haklı olarak devletçiliği kaçınılmaz gördüler, gerçeklere ve bilime uygun davrandılar. Bu görüş yaşanmış gerçeklere ve “temiz bilim”e uygundu, dolayısıyla günümüzde de doğruluğunu aynı derecede korumaktadır.

-Ana sonuç olarak diyebilirim ki bir ülkenin ekonomik kalkınması, sanayileşmesi ancak müdahaleci iktisat politikalarıyla mümkündür. Yukarıda sunduğum ülke deneyimleri bu tezin tartışılmaz kanıtlarıyla doludur.

Günümüzde birçok Latin Amerika ülkesinde yapıldığı gibi devletçi iktisat politikalarına dönülmesi şart olarak görülmektedir. Liberal ekonomide ısrar, Çevre ülkelerinin, bu arada Türkiye'nin de sonsuza kadar sanayileşmemesi, kalkınmaması anlamına gelmektedir.

[i] Işık Kansu, bu ilginç olayı Prof. Dr. Sina Akşin'den dinlemiş [Cumhuriyet, 3.11.2007]. S. Akşin'e aktaran ise tanınmış bir bilim insanıymış.

KAYNAKÇA:

Chang, Ha Joon, *Kalkınma Reçetelerinin Gerçek Yüzü*, İletişim Yayıncılık, İst., 2003, 248 s.

Chang, Ha Joon, *Kalkınma Yeniden: Alternatif İktisat Politikaları Elkitabı*, 1.B., İmge Kitabevi, Ankara, 2005.

Dura, Cihan, *Düşmanı Çağırdılar Satıldık Uyanın*, İleri Yayınları, İst., 2005, 846 s.

Dura, Cihan, *Derin Komplo: Türkiye'nin Yeniden İşgali*, İleri Yayınları, İst., 2008, 724 s.

Dura, Cihan, “Batı'nın Merit Stratejisi”, http://www.cihandura.com/index.php?option=com_content&task=view&id=508&Itemid=60

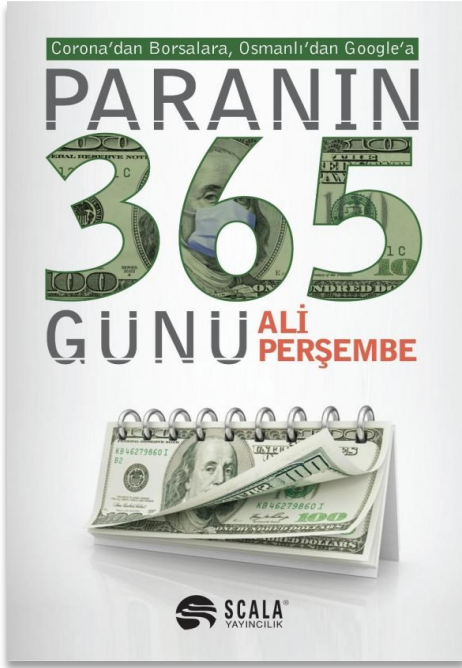
Niveau, Maurice, *Histoire des faits économiques contemporains*, PUF, Paris, 1966, 579 p.

Öymen, Onur, *Ulusal Çıkarlar*, 2. B., Remzi Kitabevi, İst., 2005.

Stiglitz, Joseph E., *90'ların Yükselişi*, CSA Global Yayın Ajansı, İst., 2004, 379 s.

Trak, Selçuk, *İktisat Tarihi*, Bursa İTİA yayını, İst., 1973.

PARANIN 365 GÜNÜ-CORONA'DAN BORSALARA, OSMANLI'DAN GOOGLE'A

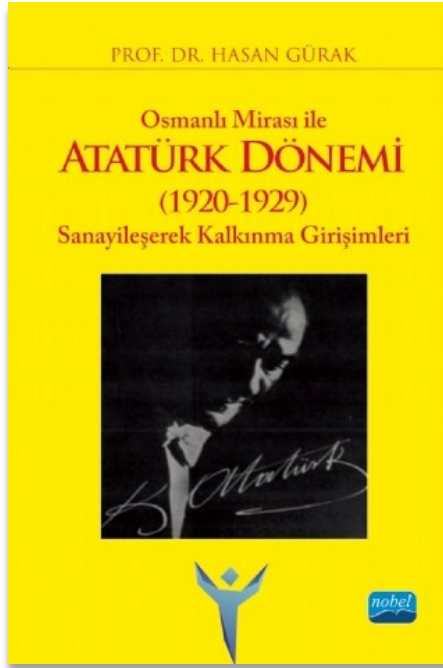

güneşin etrafını 365 günde dö-
nüyor. Gün doğuyor para, gün
batıyor para. Tarihin sayfaların-
da her gün neler olduğunu oku-
yacağız biraz sonra. Her gün
parayla alâkalı. Aşkım parayla.
Lânet olası paray ile. **Ali Per-
şembe, PARANIN 365 GÜNÜ-
Corona'dan Borsalara, Os-
manlı'dan Google'a, Scala Ya-
yıncılık, 2020, 572 sayfa**

**OSMANLI MİRASI İLE ATA-
TÜRK DÖNEMİ (1920-1929)-
SANAYİLEŞEREK KALKINMA
GİRİŞİMLERİ**

Bugün dünyanın gayri safi
hasılası \$80 trilyondan fazla. Kişi
başı \$10 binden fazla düşer.
Düşmüyor ama. 2.153 adet dolar
milyarderleri var. Servetlerinin top-
lamı dünyanın gayri safi hasıla-
sının %10'undan fazla (\$8,7 tril-
yon). İlk 25'in serveti \$1,5 trilyon.
Dünyadaki 4,6 milyar kişinin pa-
rasını toplasanız bu 2.153 mil-
yarderin parası kadar etmiyor.
Öte yandan, 1,5 milyar kişi gün-
de \$1'le geçinmeye çalışıyor.
Dünyanın yarısı (neredeyse 4
milyar kişi) günde \$5,50'nin al-
tında bir parayla yaşam savaşı
veriyor.

Bir şeyleri yanlış yapıyoruz
ama o yanlış düzeltmek için de
bir şey yapmıyoruz. Aynı yanlış
tekrar tekrar yapıyor, aynı filmde
aynı baş rolü oynamaya devam
ediyoruz. Kafamızı çevirip son
oynadığımız filmi izlese belki
derinlerde bir yerde bir sızı du-
yarız. İşte bu kitap o filmi tekrar
izlemek için küçük bir dürtükle-
me. Paranın döndürdüğü dünya

Osmanlı Mirası ile Sanayileş-
me Çabaları
Osmanlı ekonomisinin çağın ge-
lişmelerini yakalayamamasının
nedenlerini anlamaya çalışan
Prof. Mehmet Genç şöyle bir
soru sorar: "... Osmanlı hüviyeti-
nin, iktisadi hayatı az veya çok
etkilemesi mümkün belirli ilkele-
rini tespit etmemiz mümkün mü-
dür?" "Belirlenecek ilkeler ne işe

yarayacak?" diye düşünenler
için yerçekimi yasasını örnek
vererek bir açıklama yapar.
"Yerçekimi kanununu bilmediği-
miz müddetçe, havaya atılan her
cismin kendine özgü biçimde
değişik hızlarda düştüğünü, hat-
ta bazı cisimlerin (balon, uçurt-
ma gibi) düşmelerini gerektiren
herhangi bir etken bulunmadığı-
nı zanneder, düşme olayında
belirli bir düzen olmadığını düşü-
nürüz. Ama çekim kanununu
keşfettikten sonra, bütün bu kar-
maşanın son bulunduğunu görür;
düzensiz zannettiğimiz düşme
olayının çok kesin bir düzen için-
de cereyan ettiğini anlarız."
Bu kitapta, Prof. Genç'in sözünü
ettiği çekim yasasına benzer öl-
çütlerimiz, bir başka deyişle sa-
nayileşerek kalkınmayı analiz
etmek için başvuracağımız üç
olmazsa olmaz ölçütümüz var:
1- İşgücünün ve toplumun eğitim
düzeyi,
2- Küresel rekabetçi teknolojilere
sahip işletmeler,
3- Çağdaş gelişmelere "doğru"
yön verebilecek kurumlar.
Uzun dönem kalkınma için ge-
reklili görülen yukarıdaki üç ol-
mazsa olmaz, Osmanlı'dan beri
Türkiye'de büyük sorun olan ikti-
sadi geri kalmışlığın nedenlerini
anlamak için Prof. Genç'in sözü-
nü ettiği çekim yasaları gibi kul-
lanılabilir.

**Hasan Gürak, Osmanlı Mirası
ile ATATÜRK DÖNEMİ (1920-
1929)-Sanayileşerek Kalkınma
Girişimleri, Nobel Akademi,
2020, 366 Sayfa**

ADANA GIDA İHTİSAS OSB KURULDU

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Adana Gıda ihtisas OSB'nin kuruluşuyla Türkiye genelindeki OSB sayısının 323'e ulaştığını açıkladı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Türkiye genelindeki OSB sayısının 323'e ulaştığını açıkladı. Bakanlığın web sitesinden yapılan duyuruda "Bakanlığımızca, Yozgat ili Boğazlıyan ilçesinde kurulan Fuat Oktay OSB'nin ardından 358 sicil numarası ile Adana Gıda ihtisas OSB'nin Kuruluş Protokolü onaylanmış olup, OSB tüzel kişilik kazanmıştır. Bakanlığımızca; ülke genelinde OSB'lerin kurulmaları teşvik edilme-ye devam edilecektir" ifadelerine yer verildi. (sanayi gazetesi)

Tarımsal Girdi Fiyatları Ağustos-ta Yüzde 8,11 Arttı

Tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE), ağustos ayında yüzde 1,43 artış gösterirken, yıllık bazda artış oranı yüzde 8,11 oldu. TÜİK verilerine göre, Tarım-GFE (2015=100), ağustosta bir önceki aya göre yüzde 1,43, bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 5,43, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 8,11 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 8,12 artış gösterdi. Ana gruplar itibarıyla bir önceki aya göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksi yüzde 1,39, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksi yüzde 1,66 artış gösterdi. Bir önceki yılın aynı ayına

göre tarımda kullanılan mal ve hizmet endeksi yüzde 7,50, tarımsal yatırıma katkı sağlayan mal ve hizmet endeksi yüzde 11,92 artış gösterdi.

Alt gruplar itibarıyla, bir önceki yılın aynı ayına göre azalış gösteren diğer alt grup ise yüzde 2,12 ile tarımsal ilaçlar oldu. Buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre en fazla artış sırasıyla yüzde 21,82 ile makine bakım masrafları, yüzde 10,37 ile hayvan yemi ve yüzde 9,73 ile diğer mal ve hizmetler alt gruplarında gerçekleşti.

Alt gruplar itibarıyla, bir önceki aya göre en az artış gösteren diğer alt gruplar ise yüzde 0,58 ile tarımsal ilaçlar ve yüzde 0,95 ile diğer mal ve hizmetler oldu. 2020 Ağustos ayında artışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla yüzde 4,01 ile makine bakım masrafları, yüzde 3,61 ile veteriner harcamaları ve yüzde 2,58 ile bina bakım masrafları oldu.

OSB UYGULAMA YÖNETMELİĞİ'NDE DÜZENLEME

Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) Uygulama Yönetmeliği'nde, talepler ve uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesine yönelik düzenleme yapıldı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yönetmelikte yapılan değişiklikle gerek OSB'lerden gerekse sanayi-

cilerden gelen taleplerin karşılanması ve uygulamada yaşanan sıkıntıların giderilmesi amaçlandı. Buna göre, OSB genel kurullarına katılacak temsilcilerin, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlüklerinde görevli personel arasından da belirlenebilmesine olanak sağlandı. Yönetmeliğin emsale ilişkin düzenlemeleri güncellendi. Emsal tanımı, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde yer aldığı biçimiyle değiştirildi. Sanayi parsellerinde emsal değerinin hesaplanmasına ilişkin esaslar (emsale dahil edilecek/edilmeyecek alanlar, bodrum katlar, asma kat, emsal harici alanlarda yüzde 30 sınırlaması) sanayi yapılarının proses zorunlulukları ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği dikkate alınarak yeniden düzenlendi ve detaylandırıldı.

Yönetmeliğe sanayi parselleri haricinde kalan kullanımlarda Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği hükümlerinin uygulanacağına ilişkin hüküm eklendi.

OSB'de yer alan sanayi ve hizmet destek parselinde inşa edilecek doğal gaz basınç düşürme ve/veya ölçüm istasyonunun çevre yeşili üzerinde yapılmasına imkan tanındı.

Ayrıca imar mevzuatında düzenlenen değer artış payına ilişkin hükümlerin OSB'lerde uygulanmaması için istisna getirildi.

YURTDIŞI ÜRETİCİ FİYATLARI EYLÜLDE YÜZDE 33,15 ARTTI

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE) yıllık yüzde 33,15, aylık yüzde 3,08 arttı.

Yurt dışı üretici fiyatlarında artış eylül ayında da devam etti. Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE) yıllık bazda yüzde 33,15 artış gösterdi.

TÜİK verilerine göre; YD-ÜFE (2010=100) 2020 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre yüzde 3,08, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 29,86, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 33,15 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 13,89 artış gösterdi.

Sanayinin iki sektörünün yıllık değişimleri; madencilik ve taşocakçılığında yüzde 34,47, imalatta yüzde 33,13 artış olarak gerçekleşti. Ana sanayi gruplarının yıllık değişimleri; ara malında yüzde 32,02, dayanıklı tüketim malında yüzde 39,59, dayanıksız tüketim malında yüzde 32,16 artış, enerjide yüzde 23,23 azalış, sermaye malında yüzde 39,21 artış olarak gerçekleşti.

Sanayinin iki sektörünün aylık değişimleri; madencilik ve taşocakçılığında yüzde 4,50, imalatta yüzde 3,05 artış olarak gerçekleşti.

Ana sanayi gruplarının aylık değişimleri; ara malında yüzde 3,14, dayanıklı tüketim malında yüzde 3,30, dayanıksız tüketim malında yüzde 3,12, enerjide yüzde 0,68, sermaye malında yüzde 3,03 artış olarak gerçekleşti.

YD-ÜFE sektörlerinden kok ve rafine petrol ürünlerinde yüzde 23,23 azalış gerçekleşti. Buna karşılık diğer mamul eşyalar yüzde 52,84, tütün ürünleri yüzde 41,22, makine ve ekipmanlar (b.y.s.) yüzde 41,22 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

KONUT FİYAT ENDEKSİ AĞUSTOSTA YÜKSELDİ

Konut Fiyat Endeksi (KFE) ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 2,1 artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak yüzde 26,2, reel olarak ise yüzde 12,9 arttı.

Türkiye'deki konutların kalite

etkisinden arındırılmış fiyat değişimlerini izlemek amacıyla hesaplanan KFE, ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 2,1 artarak 144,4 seviyesine yükseldi.

Bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 26,2 artan KFE, aynı dönemde reel olarak yüzde 12,9 arttı.

Üç büyük ilin konut fiyat endekslerindeki gelişmeler değerlendirildiğinde, 2020 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre İstanbul, Ankara ve İzmir'de sırasıyla yüzde 2,2, 2,3 ve 2,1 artış gözlemlendi. Endeks değerleri bir önceki yılın aynı ayına göre, İstanbul, Ankara ve İzmir'de sırasıyla yüzde 23,3, 26,2 ve 27,5 görüldü.

Türkiye'deki konutların kalite etkisinden arındırılmış fiyat değişimlerini izlemek amacıyla hesaplanan KFE, ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 2,1 artarak 144,4 seviyesine yükseldi.

Bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 26,2 artan KFE, aynı dönemde reel olarak yüzde 12,9 arttı.

Üç büyük ilin konut fiyat endekslerindeki gelişmeler değerlendirildiğinde, 2020 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre İstanbul, Ankara ve İzmir'de sırasıyla yüzde 2,2, 2,3 ve 2,1 artış gözlemlendi. Endeks değerleri bir önceki yılın aynı ayına göre, İstanbul, Ankara ve İzmir'de sırasıyla yüzde 23,3, 26,2 ve 27,5 görüldü.

Ocak-Eylül döneminde ise bütçe gelirleri, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 11,6 yükselerek 729 milyar 422 milyon lirayı, bütçe giderleri yüzde 17,6 artarak 870 milyar 13 milyon lirayı buldu.

Böylece merkezi yönetim bütçesi Eylül'de 29 milyar 665 milyon lira ve Ocak-Eylül döneminde 140 milyar 591 milyon lira açık verdi.

Merkezi yönetim bütçesinden Ocak-Eylül döneminde 870 milyar 13 milyon lira harcama gerçekleştirilirken, bütçe gelirleri 729 milyar 422 milyon liraya ulaştı.

Buna göre, merkezi yönetim bütçe giderleri, Eylül 2019'da 80 milyar 814 milyon lira iken geçen ay yüzde 34,4 artışla 108 milyar 580 milyon

liraya yükseldi. Böylelikle 2020 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri için öngörülen 1 trilyon 95 milyar 461 milyon lira ödeneğin yüzde 9,9'u kullanılmış oldu.

Faiz hariç bütçe giderleri Eylül'de geçen yılın aynı ayına göre yüzde 34,5 artışla 92 milyar 371 milyon lirayı buldu. Faiz hariç giderlerin bütçe ödeneklerine göre gerçekleşme oranı yüzde 9,7 olarak hesaplandı.

Eylül'de personel giderleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 19,4 artarak 25 milyar 697 milyon lira olurken, personel giderleri için bütçede öngörülen 282 milyar 488 milyon lira ödeneğin yüzde 9,1'i kullanıldı.

Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, Eylül'de geçen yılın aynı ayına göre yüzde 14 artışla 4 milyar 104 milyon liraya yükseldi ve bütçede öngörülen 48 milyar 120 milyon lira ödeneğin yüzde 8,5'i kullanılmış oldu.

Söz konusu dönemde, mal ve hizmet alım giderleri için bütçede öngörülen 75 milyar 550 milyon lira ödeneğin yüzde 10'u harlandı. Eylül'de yüzde 49,9 artan mal ve hizmet alımı giderleri 7 milyar 575 milyon lira olarak gerçekleşti. Cari transferler, Eylül'de geçen yılın aynı ayına göre yüzde 37,8 artarak 44 milyar 605 milyon liraya çıktı. Bütçede öngörülen 451 milyar 122 milyon lira ödeneğin yüzde 9,9'u kullanıldı.

Eylül'de 6 milyar 875 milyon lira sermaye gideri, 654 milyon lira sermaye transferi yapıldı, borç verme giderleri ise 2 milyar 862 milyon lira oldu. Faiz giderleri Eylül'de geçen yılın aynı ayına göre yüzde 33,3 artışla 16 milyar 209 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

EURO BÖLGESİ'NDE ENFLASYON YÜZDE 0,3 DÜŞTÜ

Euro Bölgesi yıllık enflasyonu ağustostaki yüzde 0,2'lik düşüş sonrasında eylülde yüzde 0,3 düştü. Eurostat verilerine göre Euro Bölgesi'nin tüketici fiyatları eylül ayında yüzde 0,3 düştü.

Endeksteki düşüğe en büyük katkı yüzde 0,81 düşüşle enerji fiyatlarından gelirken, enerji dışı sanayi mallarında da düşüş görüldü. Diğer yandan gıda alkol ve tütün ürünlerinde fiyatları yükseldi.

Üye ülkeler arasında en düşük enflasyon düzeyleri negatif yüzde 2,3 ile Yunanistan ve yüzde 1,9 ile Güney Kıbrıs'ta görüldü. En yüksek enflasyon değerleri ise yüzde 3,8 ile Polonya ve yüzde 3,4 ile Macaristan'da görüldü.

Eurostat'ın yayımladığı ticaret verilerine göre, Euro Bölgesinin ticaret fazlası, temmuz ayına göre 13,2 milyar euro azalarak, 14,7 milyar euroya gerileyerek, 15,1 milyar euro olan beklentinin altında kaldı. Diğer yandan ticaret fazlası geçen yılın aynı ayına göre 300 milyon euro arttı.

PAMUKTA KUR YÜKÜNÜ SANAYİCİ TAŞIYOR

Tekstil sektörünün ana hammadde-leri arasında yer alan pamuk, artan ithalat ve TL'deki hızlı değer kaybı nedeni ile iç piyasada dolar ile satılmaya başladı. Sektör temsilcileri, böyle dönemlerde fırsatçıların çoğaldığını belirterek tüm kur yükünün sanayiciye yüklendiğini belirtti. Dünya gazetesinden Yener Karadeniz'in haberine göre, son yıllarda pamukta ekim alanında daralma ve rekolte düşüşü sonucu artan ithalat, kur riskini de gündeme getirdi. Daha önce yurtiçinde sanayiciye TL ile satılan pamuk, kurda yılbaşından bu

yana görülen ani yükseliş nedeni ile dolar üzerinden satılmaya başlandı. İplik sanayicisi temsilcileri, kur riskini üstlenmek istemeyen ithalatçıların temmuz ayından bu yana pamuğu dolar ile sattıklarını ve bu şekilde tüm kur riskini kendilerinin üstlendiğini dile getirdi. Geçen sene 818 bin 511 ton olan lif pamuk üretiminin bu yıl yüzde 40 oranında düşüşle 626 bin ton civarında olması bekleniyor. İthalatın ise bu yıl 1 milyon ton sınırına dayanacağı ifade ediliyor. Üretimde hedeflenen 1 milyon tonun ithalatta yakalanacağını belirten sektör temsilcileri, bunun değer olarak karşılığının ise 2 milyar doları bulacağını dile getiriyor.

'Beyaz altın' pamuğun tarafları, Türk ekonomisinin lokomotiflerinden tekstil ve konfeksiyon sektörünün ihtiyacı olan 1.6 milyon ton pamuğun 2 milyar dolara yakınının bu yıl ithal edilmesi bekleniyor. Örne Sanayicileri Derneği (ÖDSAD) Yönetim Kurulu Başkanı Fikri Kurt, tekstil sektörünün şu an ihracatta çok iyi bir grafik çizdiğini söyledi. Haziran ayından bu yana ihracatın sürekli arttığını dile getiren Kurt, halihazırda üretim tesislerinin kış sezonu için özellikle örme grubu başta olmak üzere tam kapasite çalıştığını belirtti.

Ancak, üretim tarafında ana hammadde olan pamuk ile ilgili sıkıntılarının yaşanmaya başladığını aktaran Kurt, şöyle konuştu: "Sektörün ana hammaddesi pamuk ve iplik. Ne yazık ki ülkemizde pamuk yeteri kadar üretilmiyor. Türkiye'nin pamuk ihtiyacının yarısı ithal ediliyor.

1990'da 1 milyon pamuk üretimimiz varken daha sonraki yıllarda küçüle küçüle 450 bin tonlara kadar düştü. Çiftçiye moral teşvikleri ile birlikte üretim yeniden 750 bin tonlara çıktı ama ihtiyaç 1.6 milyon ton civarında."

Böyle durumlarda fırsatçıların türediğine dikkat çeken Kurt, "Kurlar artınca hemen fiyatlara yansıyor. Fiyatlar da artınca diğer ülkelere yapacağımız ihracatın da yeterli derecede yapılamadığını gözlemliyoruz. Fırsatçılık rekor kırıyor. Bazı ithalatçılar iplikleri, pamuğu dolar

bazında satmaya başladı. Sanki Türkiye'de değil, ABD'de yaşıyoruz. Bunu kınıyoruz. Biz Türkiye'de yaşıyoruz ve para birimimiz TL'dir. Devletin bunların üzerine gitmesi lazım" şeklinde konuştu. Kurt'un verdiği bilgilere göre pamukta dönemsel olarak dolar üzerinden satışlar zaman zaman gerçekleşiyor ama kısa süre sonra yeniden TL'ye dönülüyor. (dünya)

PERAKENDE SATIŞLAR AĞUSTOSTA YILLIK YÜZDE 5,8 ARTTI

2019'un son çeyreğinde toparlanma gösteren perakende satışlar pandemi sürecinde oldukça sert bozulma yaşadı. Normalleşme döneminin başladığı Haziran ayında %0,4 artış gösteren perakende satışlar Temmuz'da ise %11,9 ile beklentilerin çok üzerinde arttı. Bugün açıklanan Ağustos verisine göre satışlar son ayda %5,8 artarak beklentilerden iyi gelmeye devam etti. TÜİK raporuna göre; sabit fiyatlarla perakende satış hacmi (2015=100) 2020 yılı Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %5,8 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %5,2, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %7,2, otomotiv yakıtı satışları %3,3 arttı.

Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi 2020 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,4 arttı. Aynı ayda gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %4,5, otomotiv yakıtı satışları %1,0 artarken, gıda, içecek ve tütün satışları %3,7 azaldı.

Cari fiyatlarla perakende ciro 2020 yılı Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %18,2 arttı. Aynı ayda gıda, içecek ve tütün satışları %17,6, gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %23,8, otomotiv yakıtı satışları %5,4 arttı.

Cari fiyatlarla perakende ciro 2020 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre %1,9 arttı. Aynı ayda gıda dışı satışlar (otomotiv yakıtı hariç) %4,0, otomotiv yakıtı satışları %2,3 artarken, gıda, içecek ve tütün satışları %1,8 azaldı.

CARİ AÇIK 4,6 MİLYAR DOLAR

Merkez Bankası tarafından açıklanan ödemeler dengesi istatistiklerine göre, cari denge ağustosta 4 milyar 631 milyon dolar açık verdi. Beklenti cari dengenin 4,6 milyar dolar seviyesinde açık vereceği yönündeydi.

Merkez Bankası tarafından açıklanan ödemeler dengesi istatistiklerine göre, cari denge ağustosta 4 milyar 631 milyar dolar açık verdi. Böylece on iki aylık cari işlemler açığı 23 milyar 203 milyon doları oldu. Bir önceki yılın ağustos ayında 3 milyar 314 milyon doları fazla vermişti. Beklenti cari dengenin 4,6 milyar dolar seviyesinde açık vereceği yönündeydi.

Cari açığın oluşmasında, dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı ayına göre 3 milyar 948 milyon doları artarak 5 milyar 347 milyon dolarına yükselmesi ve hizmetler dengesi kaynaklı net girişlerin geçen yılın aynı ayına göre 4 milyar 602 milyon dolar azalarak 1 milyar 179 milyon dolara gerilemesi etkili oldu. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı bir önceki yılın ağustos ayında 6 milyar 249 milyon dolar fazla vermişken bu yılın ağustos ayında 973 milyon dolar fazla verdi.

Birincil gelir dengesi kaynaklı net çıkışlar, bir önceki yılın aynı ayına göre 589 milyon dolar azalarak 570 milyon dolar oldu. İkincil gelir dengesi kaynaklı net girişler, bir önceki yılın aynı ayına göre 16 milyon dolar artarak 107 milyon dolar olarak gerçekleşti.

TOPLAM CİRO ENDEKSİ AĞUSTOSTA YILLIK YÜZDE 23,5 ARTTI

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi, ağustosta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 23,5 arttı.

Türkiye İstatistik Kurumu, ağustos ayına ilişkin ciro endekslerini açıkladı. Buna göre, takvim etkisinden arındırılmış sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi ağustosta yıllık bazda yüzde 23,5 artış gösterdi. Toplam cironun alt detaylarına bakıldığında, ağustosta yıllık bazda sanayi sektörü ciro endeksi yüzde 29,4, inşaat ciro endeksi yüzde 5,8, ticaret ciro endeksi yüzde 32,8 artarken, hizmet ciro endeksi yüzde 5,2 azaldı.

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi ağustosta aylık bazda yüzde 3 arttı.

Toplam cironun alt detaylarına bakıldı-

ğında ağustosta bir önceki aya göre sanayi sektörü ciro endeksi yüzde 5,9, ticaret ciro endeksi yüzde 2, hizmet ciro endeksi yüzde 4,8 artarken, inşaat ciro endeksi yüzde 6,1 azaldı.

SANAYİ ÜRETİMİ AĞUSTOSTA ARTTI

Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi ağustos ayında yıllık bazda yüzde 10,4 artış kaydetti.

Sanayi üretimi, ağustos ayında aylık yüzde 3,4 ve yıllık yüzde 10,4 ile beklenenden daha hızlı bir artış gösterdi. Beklentiler artışın yüzde 6 civarı olacağı yönündeydi.

Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, ağustosta madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi 2019'un aynı ayına göre yüzde 5,2, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 11,4 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 2,3 artış gösterdi.

Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi ağustosta bir önceki aya kıyasla yüzde 3,4 arttı. Söz konusu ayda, imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 3,6, madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi yüzde 2,5 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi yüzde 1,3 artış kaydetti.

AĞUSTOSTA 911 YATIRIM TEŞVİK BELGESİ VERİLDİ

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, ağustosta 911 yatırım teşvik belgesi düzenlenirken bu firmalarda istihdam edilen kişi sayısı 10 bin 335 olarak gerçekleşti. Projelerin toplam yatırım tutarı da 18,3 milyar lira oldu.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, ağustosta 911 yatırım teşvik belgesi düzenledi. Bakanlığın, Ağustos 2020 dönemi yatırım teşvik belgesi listesi Resmi Gazete'de yayımlandı.

Buna göre, ağustosta 911 yatırım teşvik belgesi verildi. Belge alan projelerin sabit yatırım tutarı 18 milyar 334 milyon 116 bin 316 lira olarak hesaplandı. Bu yatırımların gerçekleştirilmesiyle 28 bin 411 kişinin istihdam edilmesi planlanıyor.

Öte yandan, sabit yatırım tutarı 2 milyar 477 milyon 287 bin 406 lira olan ve 3 bin 425 kişinin istihdam edilmesi öngörülen 127 yatırım teşvik belgesi iptal edildi.

Bu dönemde yatırım teşvik belgesi tamamlama vizesi alan firmaların sabit

yatırım tutarı 3 milyar 167 milyon 786 bin 510 lira, bu firmalarda istihdam edilen kişi sayısı 10 bin 335 olarak gerçekleşti.

TARIM-ÜFE EYLÜLDE YÜZDE 18,48 ARTTI

Tarım-ÜFE, geçtiğimiz eylülde bir önceki aya göre yüzde 2,56, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 18,48 artış kaydetti.

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE) eylülde bir önceki aya göre yüzde 2,56, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 18,48 arttı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), eylül ayına ilişkin Tarım ÜFE verilerine göre, eylülde bir önceki aya göre yüzde 2,56 artışla 184,52 değerine ulaşan Tarım ÜFE, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 12,05, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 18,48 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 13,89 yükseldi.

Sektörlerin bir önceki aya göre değişimine bakıldığında, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 0,24 azalış, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 0,22, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 2,69 artış görüldü.

Ana gruplarda bir önceki aya göre değişim ise canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 0,07, tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 3,07 ve çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 6,02 artış olarak kayıtlara geçti.

Alt tarım gruplarında geçen yılın aynı ayına göre en az artış gösteren alt grup yüzde 8,01 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar oldu. En az artış gösteren diğer alt gruplar, yüzde 10,01 ile yağlı meyveler ve yüzde 11,1 ile lifli bitkiler oldu.

Buna karşılık, artışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla yüzde 30,99 ile yumuşak çekirdekli meyveler ve sert çekirdekli meyveler, yüzde 24,55 ile çeltik ve yüzde 23,93 ile tropikal ve subtropikal meyveler olarak belirlendi.

15 KASIM 1983

K.K.T.C. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

KUTLU OLSUN...

Kendi malını kullan

Kendi ülkeni zengin et

Biz ithal mallar kullandıkça, bize mal satan ülkenin üretimi, kalitesi, verimi ve kârı artıyor; kendi üretimimiz ise düşüyor. Onlar, bizim paralarımızla kendi insanlarına daha iyi sağlık ve eğitim hizmeti, daha bakımlı kentler, daha konforlu bir yaşam sağlıyor. Bizim ülkemizde üretimin ve kazancın azalması ise, yaşam koşullarımızın her gün daha da kötüye gitmesi demektir.

USİAD

ULUSAL SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

The way of natural taste...

PAKTEL®
PRESENT®

MUTFAK GEREÇLERİ SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
PERAKENDE SATIŞ : www.paktelkitchen.com

Büro : İstoç Top.Çar. 2.Ada No: 26 Bağcılar - İstanbul Tel : 0 212 659 52 85 Fax : 659 11 22
Fabrika : Hoğdere Asfaltı Evren 2 Oto San. Sit. 22. Blok No : 6-7-16-17 Esenyurt - İstanbul
Tel : 0 212 672 10 84 FAX : 762 01 10 Web : www.paktel.com.tr E-Posta:paktel@paktel.com.tr